

Jaarverslag *TabakNee*

over de periode 2018

TabakNee houdt de tabakslobby scherp in de gaten, onthult en ontmaskert, brengt nieuws, komt in actie en zit beleidsmakers op de huid om van tabak, het meest dodelijke consumentenproduct ooit, geschiedenis te maken.

De website *TabakNee* werd in 2013 door de Stichting Rookpreventie Jeugd opgericht uit verontwaardiging over wat de tabaksindustrie aanricht.

De webredactie is onafhankelijk en werkt volgens een [redactiestatuut](#).

Redactie:

Stella Braam

Frits van Dam (hoofdredacteur)

Bas van Lier

Frank den Os (eindredacteur)

Ivo van Woerden

Wiebe de Wolf (webmaster en illustrator)

FOKKE & SUKKE

KIJKEN OP TABAKNEE.NL

RGVT

Twintigduizend rookdoden, elk jaar opnieuw (...) De woede daarover wordt geuit in pittige teksten op tabaknee.nl, een site vol inzichtelijke, geëngageerde journalistiek. Op TabakNee wordt niemand die weleens vriendschappelijk contact heeft gehad met 'de tabaksindustrie' gespaard.

Sheila Sitalsing in *de Volkskrant*, 26 maart 2019

Inhoudsopgave

Inleiding	p. 4
1. De lobbypraktijken en -strategie van de tabaksindustrie	p. 6
*De vertrouwde lobby via VNO-NCW, MKB en de NSO	
*Huidige strategie: lobby via social media	
*Lobby voor nieuwe misleidende tabaksproducten	
*Nieuwe tabakslobbyisten in het vizier	
*Tabaksvrienden in de Volkskrant Top 200	
2. Houding van politiek & overheid	p. 11
*De gepolderde sigaret	
*Het Nationaal Preventieakkoord	
*Lobby via de gemeenteraad	
3. Actie tegen de sjoemelsigaret	p. 14
4. Overige speerpunten van <i>TabakNee</i>	p. 16
*Minder verkooppunten	
*Hogere accijns	
5. Impact van <i>TabakNee</i>	p. 19
6. Conclusie	p. 21
Bijlage:	
*Overzicht van alle artikelen in 2018 op <i>TabakNee</i> verschenen	p. 23
*Rapport media-analyse <i>ANP Zakelijk</i>	

Inleiding

De tabaksindustrie is een zevenkoppige draak die overal weer opduikt. Dat blijkt uit het zes jaar durende onderzoek van het onderzoeksteam van *TabakNee*. De journalisten legden bloot dat de tabakslobby in alle haarvaten van de maatschappij heeft weten door te dringen. Wie één van die koppen er, met veel moeite, af weet te hakken, merkt dat er elders weer een nieuwe opduikt.

De tabaksindustrie heeft veel vrienden. Van de machtige werkgeversorganisatie VNO-NCW, woordvoerders preventie bij de VVD, respectabele hoogleraren en de Albert Heijn tot en met de vereniging van kleine tabakswinkeliers.

Vanaf haar oprichting heeft *TabakNee* zich ontwikkeld tot dé spraakmakende website met nieuws over de tabakslobby en belangrijke ontwikkelingen in (anti)rookland. Uit de abonnees van onze tweewekelijkse nieuwsbrief blijkt dat politici, beleidsmakers én tabakslobbyisten het nieuws op deze site nauwgezet volgen.

Het onderzoeksteam van *TabakNee* heeft weliswaar een groot deel van de tabakslobby in kaart gebracht, toch kan zij niet op haar lauweren gaan rusten: eind 2018 en begin 2019 worden de redacteuren alweer met nieuwe ontwikkelingen in tabaksland geconfronteerd. Bijvoorbeeld dat tabaksreus Philip Morris International medewerkers naar tabakswinkels stuurt om potentiële IQOS-klanten te instrueren in het gebruik van de rookloze sigaret.

In dit jaarverslag leest u wat *TabakNee* in het jaar 2018 heeft gedaan en bereikt. Met hoogtepunten, bijvoorbeeld dat ook in kleine tabakswinkels waar je pakketjes kunt ophalen of bestellen, de tabakswaren in de toekomst afgedekt moeten worden. Aanleiding voor dit besluit van staatssecretaris Paul Blokhuis was journalistiek speurwerk door *TabakNee*. Of het vertrek van [het RIVM en de NVWA](#) uit de tabakscommissie van de normcommissie NEN – normalisatie en normen, waar *TabakNee* een sleutelrol in heeft gespeeld door bekend te maken dat zeven van de negen commissieleden er namens de tabaksbranche zaten. Geweldig nieuws kwam al vroeg in januari, toen [pensioenfonds ABP](#) aankondigde te gaan stoppen met beleggen in de tabaksindustrie. De campagne in 2017 van *TabakNee* en Stichting Rookpreventie Jeugd is dus niet voor niets geweest. Daarna maakten Robeco en de Stichting Pensioenfonds TNO bekend ook te stoppen met die beleggingen.

Onafhankelijk

TabakNee is een onafhankelijke website voor onderzoeksjournalistiek naar de tabaksindustrie. Onderzoeksjournalistieke artikelen worden afgewisseld met opiniërende artikelen. De site is in maart 2013 opgericht door Wanda de Kanter en Pauline Dekker van de Stichting Rookpreventie Jeugd. *TabakNee* heeft een eigen redactiestatuut, gebaseerd op het modelstatuut voor websites en opgesteld door de NVJ. De redactie werkt volgens de journalistieke beginselen van onafhankelijkheid, betrouwbaarheid en deskundigheid in berichtgeving, analyse en opinie.

TabakNee en de Stichting Rookpreventie Jeugd werken intensief met elkaar samen. Zij kunnen niet zonder elkaar: *TabakNee* voedt de longartsen met kennis, die zij tijdens interviews en lezingen uitdragen. De longartsen op hun beurt krijgen veel informatie en tips, die zij aan het onderzoeksteam doorgeven. Er is sprake van een ‘synergetische’ samenwerking.

TabakNee bereikt een groot publiek, omdat zij, daar waar het kan, met andere media samenwerkt en er artikelen in publiceert. Bijvoorbeeld met actualiteitenprogramma's zoals *Radar*, met kranten zoals *Het Parool*, *AD*, *Trouw*, *NRC* en met de [Onderzoeksredactie Tabak](#), een initiatief van het *Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde*.

Op *TabakNee* staan geen algemene beschouwingen over de ellende die tabak teweegbrengt en geen opgeheven vingertje naar rokers, die immers het slachtoffer van de tabaksindustrie zijn. Wij maken het Nederlandse publiek, in het bijzonder politici en beleidsmakers, duidelijk welke personen en instanties verantwoordelijk zijn voor het falende Nederlandse tabaksontmoedigingsbeleid. Jaarlijks overlijden in Nederland zo'n 20.000 mensen aan de gevolgen van roken, wereldwijd zes miljoen per jaar.

Nog bijna een kwart van de bevolking in Nederland rookt en elke week beginnen honderden jongeren in ons land met roken (Bron: Nationaal Preventieakkoord 2018). De jonge *replacement smokers*, zoals de tabaksindustrie ze noemt, moeten de overleden rokers vervangen om de winsten van de tabaksindustrie veilig te stellen.

In de verslagperiode werden 293 artikelen op de site gepubliceerd. De website trok 93.166 bezoekers met in totaal 237.149 paginaweergaven. Dat is een toename van 21 procent vergeleken met 2017. Op basis van artikelen op *TabakNee* worden regelmatig Kamervragen gesteld.

We hebben wat bereikt, zeker, maar we zijn er nog lang niet. *TabakNee* is nog steeds bittere noodzaak. Onze boodschap aan de overheid is simpel maar urgent: Roken doodt, overheid doe wat!

Ten slotte zijn we zeer erkentelijk voor de financiële steun van het KWF die TabakNee al die jaren mogelijk heeft gemaakt. Dit is het laatste jaarverslag dat de periode bestrijkt die door KWF Kankerbestrijding is gefinancierd.

1. De lobbypraktijken en -strategie van de tabaksindustrie

De vertrouwde lobby via VNO-NCW, MKB en de NSO

Uiteraard maakt Big Tobacco in Nederland nog steeds gebruik van haar trouwe en machtigste vriend: werkgeversorganisatie VNO-NCW, waar de tabaksindustrie zelf ook in vertegenwoordigd is. Jan Hein Sträter van de VSK (sigaretten en shag) is er algemeen bestuurslid, net als Marcel Crijnen (van de sigaren).

In juni 2018 sprong [VNO-NCW](#) op de bres voor het behoud van rookruimtes in horeca en bedrijven. Zo'n vijf maanden later (22 november) schreef VNO-NCW [een boze brief](#) aan minister Wiebes. Boos dat zij niet waren uitgenodigd aan de 'tabakstafel' van het Nationaal Preventieakkoord, zie verder in het hoofdstuk *Houding van de politiek & overheid*, onder het kopje 'Nationaal Preventieakkoord'.

MKB-Nederland

VNO-NCW trekt vaak samen op met MKB-Nederland die de belangen van de kleine bedrijven behartigt. Het [standpunt van MKB-Nederland](#) over tabak – met de zoekterm 'tabak' beland je op haar website in de rubriek 'consumentenbeleid' – valt op te maken uit de volgende zin: "Bescherming van de consument is een groot goed, maar er moet ook oog zijn voor de gevolgen van consumentenbeleid voor ondernemers."

In het bestuur van MKB-Nederland is ook de tabaksbranche vertegenwoordigd, via Janwillem Burgering, "namens detailhandel en (winkel)ambacht". Burgering is directeur van de NSO, de belangenbehartiger van de kleine tabakswinkeliers.

Lobby via NSO

Kleinere winkels die tabak verkopen, de zogenoemde tabaks- en gemakswinkels, worden vertegenwoordigd door de NSO, de brancheorganisatie van de tabaksdetailhandel, een vereniging die zo'n 1500 tabaks- en gemakswinkels vertegenwoordigt.

Tot woede van de NSO is zij, zo bleek begin februari 2018, [niet meer welkom](#) bij het ministerie van Volksgezondheid, omdat dit ministerie haar als een mogelijke tabakslobby-organisatie beschouwt. Jaren eerder al had *TabakNee* blootgelegd dat de NSO een verlengstuk is van de tabaksindustrie en de supermarkten.

De eerder genoemde NSO-directeur [Janwillem Burgering](#) is een van de twee bestuurders van de VVP, de vereniging van postale en bancaire retailers, de belangenorganisatie van ondernemers die een post- en pakketpunt in hun winkel hebben – dikwijls tabakswinkels en supermarkten, de bekende plekken waar je een postpakketje kunt brengen of ophalen en waar je ongevraagd getraakteerd wordt op een muur van tabak.

Dat de NSO ook via die weg lobbyt voor de verkoop van tabak werd duidelijk [in dit artikel](#) op *TabakNee*. Hierna volgden Kamervragen en besloot staatssecretaris Paul Blokhuis (Volksgezondheid) op 11 januari 2018 dat tabakswinkels met een ophaalpunt hun tabakswaaren, net als in supermarkten, [moeten gaan afdekken](#). Met diezelfde boodschap kwam Blokhuis tijdens het Nationaal Preventieakkoord in november 2018: voor alle tabaksspecialzaken moet een uitstal- en reclameverbod komen, met uitzondering van een handjevol 'superspecialzaken'. Dat nieuws leidde tot [verontwaardiging](#) bij de NSO.

Dat de tabaksindustrie machtige internationale organisaties weet te beïnvloeden, bleek in maart: de internationale politieorganisatie [Interpol nam miljoenen aan van tabaksindustrie](#), aldus een documentaire van *Arte*.

Huidige strategie: lobby via social media

Sinds 2002 mag de tabaksindustrie haar producten niet meer aanprijzen in Nederland. Daarom werft zij kinderen en jongeren via allerlei slinkse wegen, vooral via *social media*. Zij maakt gebruik van *influencer marketing*, een van de meest invloedrijke vormen van marketing onder jongeren. Een uitgebreid onderzoek in 40 landen laat zien dat Big Tobacco *social media influencers* [heimelijk betaalt](#) om roken te promoten op Instagram, Facebook en Twitter, berichtte *TabakNee* eind augustus 2018.

Tabaksfabrikanten proberen jonge mensen ook tot roken te verleiden via verkoopkanalen als studentenverenigingen, studentengala's en festivals. Zowel Japan Tobacco International (JTI) als haar concurrenten Philip Morris International (PMI) en British American Tobacco (BAT) kregen het voor elkaar dat hun sigaretten exclusief op bepaalde [festivals](#) werden verkocht. Festivalorganisaties ontvingen hier geld voor en waarschijnlijk nog steeds.

Ook sponsoren tabaksfabrikanten populaire tv-series en grootschalige internationale [muziekevenementen](#). Op 22 oktober meldde *TabakNee* dat Amerikaans onderzoek laat zien dat er in veel hiphopvideo's wordt gerookt (sigaretten, e-sigaretten, marihuana en waterpijpen). Tussen 2013 en 2017 zijn die video's bij elkaar 39 miljard keer bekeken. Er zijn veel aanwijzingen dat de tabaksindustrie hiervoor heeft [betaald](#) (*product placement*).

Lobby voor nieuwe misleidende tabaksproducten

Sinds de gewone sigaret in de westerse wereld onder vuur is komen te liggen, is Big Tobacco met zogenaamd minder schadelijke alternatieven gekomen, van e-sigaretten tot en met heat-not-burn-producten. *TabakNee* houdt de lobby voor de Nieuwe Sigaret nauwlettend in de gaten.

Half mei 2018 schreef *TabakNee* over de eerste onderzoeksresultaten van de Foundation for a Smoke-Free World, een nieuwe 'onafhankelijke' onderzoeksorganisatie van tabaksfirma Philip Morris, maar in werkelijkheid een [slimme marketingtruc](#). Zo werd onder andere onderzocht hoe rokers naar de IQOS/Heets kijken, de rookloze sigaret die in het voorjaar van 2017 door Philip Morris werd gelanceerd. *TabakNee* meldde dat Philip Morris er een [dubbele agenda](#) op na houdt, het blijft toch de traditionele sigaret wereldwijd promoten met een heel leger aan lobbyisten.

I Quit Ordinary Smoking

IQOS, afkorting van 'I Quit Ordinary Smoking', bestaat uit drie onderdelen: een batterijoplader, het damp-apparaat en de korte Heets-sigaretten. Niet te verwarren met een e-sigaret, want daar zit geen tabak in. Dit rookloze tabaksproduct wordt niet verbrand maar verhit tot ongeveer 350 graden Celsius. Na de IQOS van Philip Morris volgden British American Tobacco (BAT) met Glo en Japan American Tobacco (JTI) met Ploom en Pax. Ook Imperial is aan de slag gegaan met de Nieuwe Sigaret.

Volgens Philip Morris zou de IQOS 90 tot 95 procent minder schadelijk zijn dan een gewone sigaret. De wetenschappelijke studie van de tabaksfabrikant bestond onder andere uit een studie naar de toxiciteit van de IQOS bij ratten gedurende 90 dagen.

Over de gevolgen van langdurig gebruik bij mensen zijn uiteraard nog geen gegevens bekend. Bij sigaretten zie je pas na vele jaren de kwalijke gevolgen in de vorm van longkanker, COPD of hart- en vaatziekten. Maar zo lang wilde Philip Morris niet wachten. De IQOS bevat wel degelijk kankerverwekkende stoffen. In oktober zette *TabakNee* [alle onderzoeken en feiten op een rij](#).

Geen afschrikwekkende plaatjes?

Op het pakje van de Heets staat slechts een bescheiden waarschuwing, namelijk: ‘Dit tabaksproduct schaadt uw gezondheid en is verslavend’. Op 15 mei 2018 [berichtte TabakNee](#) dat staatssecretaris Blokhuys de Tweede Kamer heeft beloofd de Tabakswet aan te passen zodat er verplichte gezondheidswaarschuwingen en afschrikwekkende plaatjes op de IQOS-verpakkingen zouden komen te staan. Daarna bleef het stil.

[In Nederland zijn geen gegevens over het gebruik bekend](#). Wereldwijd lijkt het product het minder te doen dan de fabrikant had gehoopt. April 2018 maakte Philip Morris de resultaten over het eerste kwartaal van dat jaar bekend. Daaruit [bleek](#) dat de verkoop van hun nieuwe tabaksproduct IQOS tegenvalt. In dat kwartaal verscheepte het bedrijf 8,7 miljard IQOS-verpakkingen, een afname van 1,1 miljard vergeleken met het jaar daarvoor. Daar was eerder ook al sprake van, waarna de aandelen crashten. Eind oktober bleek opnieuw dat alternatieve tabaksproducten minder aanslaan dan door BAT en PMI werd gehoopt. [Afzet alternatieve rookproducten lager dan verwacht](#).

In september kopte *TabakNee*: [Stunt: Philip Morris claimt te stoppen met tabak, maar maakt reclame voor IQOS](#). Tabaksfabrikant Philip Morris haalde in Groot-Brittannië het nieuws met de uitspraak dat het zal stoppen met verkopen van sigaretten, omdat rokers in 2050 toch niet meer zullen bestaan. Kort erna meldde *TabakNee* dat heat-not-burn-producten onderdeel blijken te zijn van een strategie van tabaksfabrikanten om antirookmaatregelen te ondermijnen: [Heat-not-burn-strategie om antirookmaatregelen te ondermijnen](#).

Nieuwe tabakslobbyisten in het vizier

In het kader van het vijfjarig bestaan van *TabakNee* hebben we de vertegenwoordigers, zowel personen als organisaties, van de tabakslobby in twee nieuwe rubrieken ondergebracht: [Tabakspushers, de mensen](#) en [Tabakspushers, de organisaties](#). Zo kan de bezoeker in één oogopslag zien welke organisaties en mensen betrokken zijn bij de tabakslobby.

Het dossier *De Tabakslobby voor Dummies* heeft een make-over ondergaan, en een nieuwe titel gekregen: *Dossier De tabakslobby in Nederland*. Hiermee is in 2018 begonnen. In maart 2019 kreeg het zijn beslag op de website.

Hier enkele highlights van de tabakslobbyisten die wij in 2018 hebben gespot. Nieuw in onze profielgalerij zijn bijvoorbeeld:

[Hayke Veldman](#). De nieuwe woordvoerder Gezondheidsbevordering en Preventie van de VVD beschouwt roken als een vrije keuze. “Hebben mensen straks het recht nog wel om iets ongezonds te doen?” vroeg Veldman zich hardop af in [De Telegraaf](#).

‘Tabaksprominent’ [Boudewijn van Duuren](#). Deze oud-werknemer van Philip Morris is de ‘onafhankelijke’ voorzitter van de NEN-tabakscommissie. Het blijkt dat Van Duuren namens Philip Morris flink gelobbyd heeft voor de omstreden ISO-meetmethode.

Ahold-topman [Wouter Kolk](#), de hoogste baas van Albert Heijn, is vóór biologisch en duurzaam, maar wel mét tabak in het schap. Het bleek dat Albert Heijn [voetbalvedette Cristiano Ronaldo](#) had ingehuurd voor de verkoop van een voetbalspelletje dat moest worden afgehaald bij de balie waar sigaretten worden verkocht.

[Rudi van Kleeff](#), bedrijfseconoom, promoot voor Philip Morris de IQOS, waarbij de tabak niet wordt verbrand maar verhit. Van Kleeff raadt rokers aan zeven dagen te stoppen met (gewoon) roken en alleen de IQOS te gebruiken.

[Erik Lutjens](#), pensioenrecht-professor verbonden aan de VU (Vrije Universiteit) en advocaat bij DLA Piper, klust bij voor tabaksfirma British American Tobacco (BAT) als voorzitter van de Juridische & Actuariële Commissie van de Stichting Pensioenfonds British American Tobacco. De VU blijkt [geen bezwaar](#) te hebben tegen Lutjens’ bijverdienste. Lutjens zelf stelt dat de tabaksindustrie door [“grote groepen in de bevolking”](#) wordt gewaardeerd.

In oktober bleek Jan Roos gestrikt te zijn door de Nederlandse Vereniging Sigaretten- en Kerftabakindustrie. [Tabaksindustrie strikt Jan Roos om tegen antirookmaatregelen te strijden](#). Eén dag voordat de Tweede Kamer vergaderde over de begroting van het ministerie van VWS startte de gesponsorde Roos ‘toevallig’ een nieuwe anti-betuttelingscampagne.

Tabaksvrienden in de Volkskrant Top 200

De tabakslobby heeft veel invloedrijke vrienden. Dat blijkt bijvoorbeeld uit [de Volkskrant Top 200 van invloedrijkste Nederlanders 2018](#).

Op nummer 4 in deze lijst staat Niek Jan van Kesteren, voormalig algemeen directeur VNO-NCW, tegenwoordig adviseur van deze werkgeversorganisatie en Eerste Kamerlid voor het CDA. Van Kesteren vertelde in een interview met *Vrij Nederland* tabakskwesties te bespreken met de toenmalige staatsecretaris van Volksgezondheid Martin van Rijn, die op nummer 62 staat.

Van Kesterens opvolger bij VNO-NCW, Cees Oudshoorn, bekleedt nummer 12 in de Top 200, VNO-NCW-voorzitter Hans de Boer staat op 10 en MKB-voorzitter Jacco Vonhof op 48. Voormalig VNO-NCW-voorzitter Bernard Wientjes, nu president-commissaris bij consultancybureau KPMG, prijkt op nummer 81 en Jolande Sap, voorheen GroenLinks-fractievoorzitter in de Tweede Kamer, tegenwoordig commissaris bij KPMG, op nummer 172. KPMG is nauw verbonden met de tabaksindustrie. Jolande Sap was voorzitter van de tabakstafel tijdens de besprekingen die hebben geleid tot het Nationaal Preventieakkoord.

In de Volkskrant Top 200 komen we ook een oude bekende uit de tabakslobby tegen: Elco Brinkman op nummer 70. Brinkman is (tot 20 maart 2019) fractievoorzitter van het CDA in de Eerste Kamer. Ooit was hij minister van Volksgezondheid, maar daarna liep hij Den Haag plat om als commissaris bij Philip Morris voor tabak te pleiten.

Ten slotte staat Corien Wortmann-Kool op nummer 33. Als bestuursvoorzitter van Nederlands grootste pensioenfonds ABP bleef Wortmann-Kool tot begin januari 2018 investeren in de tabaksindustrie. Pas na intensieve acties van Stichting Rookpreventie Jeugd en *TabakNee* besloot zij de tabaksindustrie [uit te sluiten](#) als beleggingsbestemming.

2. Houding van politiek & overheid

De gepolderde sigaret

“Roken is een politieke ziekte,” zei Michel Rudolphie, voormalig directeur van KWF Kankerbestrijding in een interview bij [BNR Nieuwsradio](#). Rudolphie sloeg de spijker op zijn kop: als het om roken gaat, is de houding van de overheid gespleten. Ze profiteert van de rokers door zo’n 2,5 miljard euro per jaar aan accijns op de tabaksverkoop binnen te halen. Tegelijkertijd moet zij, op grond van artikel 22 in de Grondwet, maatregelen nemen “om de volksgezondheid te bevorderen”.

Dat die maatregelen maar mondjesmaat van de grond zijn gekomen en dat het er nogal stroperig aan toegaat, ligt onder andere aan het poldermodel in Nederland. Dat stelt Marc Willemsen in [Tobacco Control Policy in the Netherlands - Between Economy, Public Health, and Ideology](#).

Willemsen schreef de eerste grondige wetenschappelijke studie naar de totstandkoming van tabaksbeleid in het Nederlandse poldermodel dat volgens hem jarenlang gedomineerd is door een nationale liberale ideologie. Hij publiceerde zijn onderzoek op [Wereld Niet Roken Dag 2018](#).

Hij concludeert onder andere dat Nederlandse politici meestal hun best doen om polarisatie en conflicten tussen belangengroepen te voorkomen. Een clash met de belangenbehartigers van tabaksfabrikanten moest worden voorkomen. “Deze voorkeur om een compromis te zoeken (polderen) verklaart waarom het moeilijk is geweest in Nederland om weg te komen van een ingebed corporatistisch systeem, waarbij tabaksfabrikanten dicht bij de politici stonden, en naar een systeem te gaan waarin de vertegenwoordigers van de tabaksindustrie niet meer geraadpleegd worden.”

Dat de overheid niet het vuur uit haar sloffen loopt om roken tegen te gaan, blijkt ook uit het beperkte budget dat zij aan rookpreventie uitgeeft, meldde *TabakNee* in oktober: [Financiering tabakspreventie is ondermaats](#). Het totale bedrag dat op de Rijksbegroting 2018 is uitgetrokken voor preventie in het algemeen en voor tabakspreventie in het bijzonder, is ontoereikend voor een serieuze aanpak van de tabaksepidemie. *TabakNee* opperde dat een speciaal daartoe op te richten ‘Tabaksverslavingsfonds’ uitkomst kan bieden. Het wordt hoog tijd dat de vervuilende tabaksindustrie *mee* gaat betalen aan de ellende die ze aanricht.

Het Nationaal Preventieakkoord

In 2018 sloot de Rijksoverheid het [Nationaal Preventieakkoord](#) met meer dan 70 verschillende maatschappelijke organisaties. Hierin zijn de ambities vastgelegd om overgewicht, problematisch alcoholgebruik én roken aan te pakken.

Er waren drie ‘tafels’: één waar de alcohol besproken werd, één over voeding en eentje over tabak. Aan de alcohol- en voedingstafel mochten belanghebbende en commerciële partijen meepraten. Gevolg: over effectieve maatregelen werden de deelnemers het niet eens. Aan de tabakstafel mocht de tabaksbranche ingevolge Internationale wetgeving, het FCTC-verdrag, niet meepraten zodat de besluitvorming lobby-vrij tot stand zou komen. Dat bleek

uiteindelijk niet helemaal het geval. De voorzitter van de tabakstafel, Jolande Sap, is commissaris bij KPMG, een consultancybedrijf dat tot over haar nek in de tabak zit.

Ongetwijfeld heeft de tabaksindustrie, zij het op afstand en mogelijk via politieke partijen als VVD en CDA, succesvol gelobbyd. Anders valt het bijvoorbeeld maar moeilijk te verklaren waarom de sigarettenverkoop door supermarkten niet is verboden. (Positief is wel dat er neutrale sigarettenverpakkingen in eendere kleuren, zonder karakteristieke merkuitingen gaan komen: 'plain packaging'). Al maanden vóór het akkoord kwam Hayke Veldman, de huidige VVD-woordvoerder op het tabaksdossier, [aan het woord](#) in *De Telegraaf*. Over tabaksontmoediging zei Veldman: "Hebben mensen straks het recht nog wel om iets ongezonds te doen?"

Diezelfde dag schreef het dagblad *Trouw* dat je in een aantal Europese landen op straffe van een fikse boete niet meer mag roken in een auto met kinderen erin. In dat artikel reageerde Veldman fel: "We moeten geen socialistische heilstaat worden waar de overheid elke stap controleert. De eigen keuzevrijheid moet vooropstaan."

De VSK (sigaretten- en shagfabrikanten) stuurde [twee lobbybrieven](#) naar staatssecretaris Snel (Financiën). Met de waarschuwing dat zowel hogere accijnzen als plain packaging tot meer smokkel van sigaretten zouden leiden.

Dat de afspraken aan de tabakstafel niet op steun uit het bedrijfsleven hoeven te rekenen, blijkt uit [de brief](#) die VNO-NCW-voorzitter Hans de Boer schreef, samen met MKB-voorzitter Jacco Vonhof, aan minister Wiebes van Economische Zaken en Klimaat. Een brief met een amicale aanhef: "Geachte minister, *beste Eric*," en met een cc aan de staatssecretarissen Paul Blokhuis (Volksgezondheid) en Mona Keijzer (Economische Zaken en Klimaat).

Niet alleen de antirookvoorstellen in het Nationaal Preventieakkoord waren belachelijk, schreven zij, ook het feit dat de tabaksindustrie niet had mogen meepraten over dat akkoord: "Als beleid tot stand komt in overleg waarbij niet alle relevante organisaties betrokken worden, komen we niet tot effectief, proportioneel en uitvoerbaar beleid."

Wonderlijk, het FCTC-verdrag dat de tabaksindustrie verbiedt mee te praten, zal bij hen toch wel bekend zijn. Maar: "Wij nemen ook waar dat de Europese Unie en de overgrote meerderheid van de EU-lidstaten nog wel met de tabaksindustrie, aanverwante sectoren en verkoopkanalen spreekt, hetgeen in Nederland verboden lijkt." Waar de werkgevers deze stelling op baseren, is onduidelijk.

Het *cordon sanitaire*, geïnitieerd door de SRPJ heeft kennelijk goed gewerkt. Hoe dan ook, de werkgevers tekenen het tabaksgedeelte van het Preventieakkoord niet, aldus hun brief. Merkwaardig, want hen is niets gevraagd. Ze waren zoals gezegd niet uitgenodigd aan de 'tabakstafel'.

Eind december schreef *TabakNee* over [Een weeffout in het Preventieakkoord](#). In dit opiniërend artikel werd betoogd dat opleiding en rookgedrag sterk met elkaar samenhangen: hoe hoger opgeleid, hoe minder er wordt gerookt. In de doelstellingen van het Preventieakkoord is daar onvoldoende rekening mee gehouden.

Lobby via de gemeenteraad

In de gemeenteraad kunnen mensen die banden hebben met de tabaksindustrie zich

gewoon kandidaat stellen, zo bleek in 2018. De Amsterdamse gemeenteraad heeft een [‘tabaksadvocaat’](#) in haar gelederen gekregen: Hendrik Jan Biemond van advocatenfirma Allen & Overy. Biemond zit er namens de PvdA. Hij verdedigde tabaksfirma Imperial Tobacco in de aangifte tegen de tabaksindustrie van mr. Bénédicte Ficq. Nadat *TabakNee* over zijn dubbelrol publiceerde gaf hij zijn klus bij Imperial Tobacco aan een kantoorgenoot.

[Gert Koudijs](#) is secretaris bij NSO, de brancheorganisatie voor de tabaksdetailhandel. Hij kreeg van zijn Amersfoortse PvdA-afdeling een mooie vierde plaats op de lijst, maar kwam door het resultaat van maar twee zetels niet in de raad.

3. Actie tegen de sjoemelsigaret

In 2018 was de sjoemelsigaret een speerpunt van *TabakNee*: bijna alle sigarettenmerken die dagelijks in Nederland worden verkocht bevatten minimaal twee keer zoveel gif als wettelijk is toegestaan, althans wanneer een meetmethode wordt gehanteerd die overeenkomt met hoe een roker rookt, de *Canadian Intense*. Het gaat om het kankerverwekkende teer, de verslavende nicotine en koolmonoxide, dat onder meer hart- en herseninfarcten veroorzaakt.

Waar zijn de grenswaarden voor teer, nicotine en koolmonoxide eigenlijk op gebaseerd? *TabakNee* [zocht het in augustus 2018 uit](#).

Tabaksfabrikanten manipuleren hun sigaretten dusdanig dat die in tests die in de wet zijn vastgelegd, de zogenaamde ISO-methode, minder schadelijke stoffen afgeven dan bij normaal gebruik door rokers. Dat zit zó: de filters van sigaretten zijn voorzien van minuscule gaatjes die in testomgevingen de sigarettenrook verdunnen met lucht. Rokers daarentegen sluiten die gaatjes af met hun vingers en lippen, zodat zij de rook onverdund binnen krijgen. Deze misleiding staat bekend als de sjoemelsigaret. De Nederlandse overheid is hiervan al sinds 2012 op de hoogte.

Strafzaak

Het bedrog van de tabaksindustrie met de sjoemelsigaret vormt de kern van de aangifte tegen de in Nederland opererende sigarettenfabrikanten. In 2016 deed mr. Bénédicte Ficq namens twee ziek geworden rokers aangifte van doodslag, misleiding en valsheid in geschrifte tegen de tabaksindustrie. De twee slachtoffers van roken waren longkankerpatiënt Anne Marie van Veen, en COPD-patiënt Lia Breed, die begin februari 2019 [overleed](#). In oktober 2017 na een jaar waarin de aangifte veel belangstelling en [brede maatschappelijke steun](#) had verworven sprak ook het ministerie van Volksgezondheid (VWS) [haar steun](#) uit voor deze strafzaak.

Geen vervolging

Helaas kwam in 2018 de domper: Het Openbaar Ministerie legde de aangifte tegen de sigarettenfabrikanten terzijde. [Geen vervolging tabaksindustrie, aangevers gaan door](#), kopte *TabakNee* op 22 februari. “De aangevers reageren strijdvaardig en kondigen aan via een artikel 12-procedure bij het gerechtshof het OM alsnog tot vervolging te willen dwingen.” Ook het hof in Den Haag besloot niet tot strafrechtelijke vervolging van de tabaksindustrie over te gaan. Volgens het hof moet niet de rechter, maar de wetgever het gesjoemel met sigaretten aanpakken. Het hof formuleerde het als volgt: “*Dat roken schadelijk is voor de gezondheid, ernstige gezondheidsrisico’s met zich meebrengt, tot ernstige ziekten en zelfs tot de dood kan leiden en bovendien zeer verslavend is, kan naar het oordeel van het hof als een feit van algemene bekendheid worden aangenomen en wordt door beklaagden ook niet betwist. Beklaagden bieden sigaretten aan waarvan zij weten dat die verslavend en schadelijk (kunnen) zijn voor de gezondheid van (mee)rokers. Het hof gaat ervan uit dat beklaagden hierbij handelen met het oog op het behalen van winst.*”

En: “*Het hof respecteert de wens van klagers en vele anderen om het roken van sigaretten, met name door jongeren, uit te bannen en zodoende een rookvrije generatie te creëren. Maar hoe groot de maatschappelijke en algemene gezondheidsbelangen in deze zaak ook*

zijn, het hof kan niet anders dan de klacht op juridische gronden beoordelen.” De advocaten zien daarin overeenkomsten met vonnissen tegen handelaren in cocaïne en heroïne. Ficq: “Het hof had deze opmerking achterwege kunnen laten, maar kiest ervoor om op deze manier duidelijk aan te geven dat hier sprake is van een maatschappelijke misstand waar de rechtspraak niets aan kan doen. Met andere woorden, de bal ligt bij de politiek.”

De aangifte kreeg in 2018, ook [internationaal](#), veel bijval. De wereldwijde actiegroep Action on Smoking & Health (ASH) noemde de actie “in vele opzichten een succes”. De vaststelling van het hof dat de tabaksindustrie welbewust en uit winstbejag een schadelijk en verslavend product maakt noemde ASH een “overwinning”.

Handhavingsverzoek

Haal de sjoemelsigaret uit de handel, dat was de kern van [het handhavingsverzoek](#) dat op 31 juli 2018 bij de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) werd ingediend. Diverse organisaties uit de medische wereld en twee patiënten [sloten zich aan](#). Ook burgemeester Femke Halsema van Amsterdam deed namens de hoofdstad mee met dit initiatief.

De indieners zagen deze stap als noodzakelijk, omdat zij van de overheid verwachten dat deze de gezondheid van de burger beschermt. Het handhavingsverzoek kreeg veel aandacht in de media, van *BNR Nieuwsradio* tot en met *De Telegraaf*. “Het is onbegrijpelijk dat tabaksproducten nog zo makkelijk verkrijgbaar zijn”, stelde [dagblad Trouw](#).

Bezwaar

In reactie op het ingediende handhavingsverzoek weigerde de NVWA bij Besluit van 20 september 2018 om op te treden tegen de sjoemelsigaret: [NVWA laat frauduleuze meetmethode giftigheid tabaksrook prevaleren boven gezondheid burger](#).

De Stichting Rookpreventie Jeugd concludeerde hieruit dat de NVWA liever de letter van de wet volgt en daarbij de gezondheid van de burger negeert. De Stichting ging daarom in beroep tegen het besluit bij het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), die mede-opdrachtgever is van de NVWA.

In de beslissing op dat bezwaar beriep VWS zich opnieuw op de letter van de wet.

Staatssecretaris Blokhuis gaf aan daar niet erg gelukkig mee te zijn en [de hulp van Europa](#) in te zullen roepen. Hij wil af van de ISO-meetmethode: “Ik onderken echter dat dit op Europees niveau geïnitieerd zal moeten worden. Om die reden zijn mijn inspanningen erop gericht in Europees verband de meetmethode aan te passen.”

Blokhuis kan met gerust hart in actie komen: volgens onderzoek van Maurice de Hond vindt [een ruime meerderheid](#) van de Nederlandse bevolking dat de overschrijding van de gif-norm van sigaretten consequenties moet hebben voor het antirookbeleid van de overheid.

4. Overige speerpunten van *TabakNee*

Minder Verkooppunten

De kleine tabakswinkelier is een belangrijk promotiekanaal voor de tabaksindustrie, omdat daar (nog) reclame voor roken mag worden gemaakt. In de VS heeft de tabaksindustrie 8,7 miljard dollar, [vrijwel haar hele marketingbudget](#), uitgegeven aan reclame bij verkooppunten..

Samen met antirookorganisaties zet *TabakNee* zich in om het aantal verkooppunten van tabak te verminderen, een effectieve maatregel om roken te ontmoedigen: minder verkooppunten, zo is aangetoond, leidt tot minder rokers en tot een betere controle van de naleving van de leeftijdsgrens bij de verkoop van tabak. In deze context heeft *TabakNee* in 2018 goed en minder goed nieuws gebracht. Eerst het goede nieuws...

Het is 4 januari: [Doorbraak: Kruidvat en Trekpleister stoppen met verkoop tabak](#). De drogisterijketens Kruidvat en Trekpleister stoppen gefaseerd met de verkoop van tabak. Zo'n 2,5 maand later, op 14 maart, kopt *TabakNee*: [KLM stopt met de verkoop van sigaretten aan boord](#). Vliegtuigmaatschappij KLM zal per 1 juli tijdens vluchten geen tabak meer verkopen. Hoogtepunt in dit kader is het nieuws dat supermarkt Lidl vanaf 2022 [geen tabak meer zal verkopen](#).

Méer goed nieuws: op 15 januari 2018 was het [nieuwsbericht](#) op *TabakNee* ongetwijfeld een klap in het gezicht van de NSO, de vereniging die de belangen van de tabaks- en gemakswinkels behartigt: alle tabaksspecialzaken die als afhaalpunt voor postpakketjes dienstdoen moeten straks, net als de tankstations en supermarkten, hun tabakswaaren afdekken. Dat zei staatssecretaris Paul Blokhuis van Volksgezondheid op Kamervragen van de SP. Aanleiding voor die vragen was de [onthulling](#) op *TabakNee* over de verwevenheid van de tabaksindustrie met de kleine tabakswinkeliers die ook afhaalpunten zijn.

De NSO stimuleert al enige tijd haar leden ook een servicepunt voor pakketpost te worden: een snelgroeende markt. De gedachte hierachter: wanneer mensen een pakketje brengen of afhalen worden ze geconfronteerd met sigaretten en daarmee vergroot je de kans op een extra tabaksklant, lees: een kind of een gestopte roker. Maar daar heeft *TabakNee* een stokje voor gestoken.

In oktober maakte *TabakNee* bekend in: [Primera-tabakswinkels proberen via pakket-service nieuwe klanten te werven](#) dat de ruim 500 tabaks- en gemakswinkels van de Primera-keten doelbewust fungeren als afhaalpunt van pakketjes, "om van een eenmalige klant een terugkerende klant te maken".

Het slechte nieuws...

Het slechte nieuws is dat het Nationaal Preventieakkoord slechts in vage bewoordingen een beperking van het aantal verkooppunten heeft voorgesteld. Een gemiste kans. We worden ook niet vrolijk van het feit dat er steeds meer verkooppunten van tabak bijkomen, althans in het centrum van Amsterdam.

TabakNee onthulde in juni 2018 dat het aantal winkels dat tabak verkoopt sinds het jaar 2000 [meer dan verdrievoudigd](#) is in het Amsterdams-Centrum, postcode 1012 plus zo'n veertig nabij liggende straten, de indeling die de gemeente Amsterdam hanteert. Eind april

2018 telde het Amsterdamse centrum 153 verkooppunten van tabak.

Ook *Het Parool* bracht dit nieuws in de rubriek Het Hoogste Woord: [Met zoveel aanbod rook je toch door](#). Longarts Pauline Dekker mocht onze bevindingen toelichten op de Amsterdamse nieuwszender [AT5](#) en later in een paginagroot artikel in *De Telegraaf*.

De Amsterdamse wethouder Simone Kukenheim, die over de zorg gaat, beloofde hier wat tegen te gaan doen, al bleek dit [niet haar eerste prioriteit](#). Zodoende kan elke winkel, [zoals een chocolaterie](#), tabak gaan verkopen, zo bleek begin 2019.

Noodzaak vergunningenstelsel

De uitwas van de tabakstoeristenwinkels maakt duidelijk dat een vergunningenstelsel voor de verkoop, ook een speerpunt van *TabakNee*, hard nodig is. Dit vergunningenstelsel moet opgenomen worden in het Nationaal Preventieakkoord, [betoogde](#) Frits van Dam. We hadden goede hoop dat dit er ook ging komen, zie [dit artikel](#). Maar aangezien de noodzaak van een vergunningenstelsel niet in het Nationaal Preventieakkoord is opgenomen, neemt die hoop snel af.

Hogere accijns

Maak sigaretten duur, dus verhoog de accijns; uit internationaal onderzoek blijkt dit de meest effectieve maatregel te zijn om roken te ontmoedigen. Met die hogere accijnzen op tabak lijkt het goed te gaan in Nederland. Een pakje sigaretten gaat 10 euro kosten, kopten media toen het rapport van het Nationaal Preventieakkoord uitkwam. Maar die 10 euro gaat pas op termijn in en de accijnsverhoging moet de hobbels in de Tweede en Eerste Kamer nog zien te nemen. Het is nog geen gewonnen race. Bij de VVD is stevige weerstand tegen hogere accijnzen op tabak.

Hayke Veldman bijvoorbeeld, de VVD-man die over tabak gaat in de Tweede Kamer, is fel tegen fikse verhogingen van de accijns op tabak. Tijdens het Algemeen Overleg van 17 mei 2018 over het Nederlandse preventiebeleid (dus nog ruim voor de totstandkoming van het Nationaal Preventieakkoord) zei hij dat de VVD [geen extra accijnsverhoging](#) accepteert bovenop wat in het Regeerakkoord is afgesproken. Dat is echter zo minimaal dat het geen zoden aan de dijk zal zetten.

Goed nieuws: mensen in Nederland willen strikte maatregelen tegen tabak, zo blijkt uit marktonderzoek van opiniepeiler Maurice de Hond. Zij willen onder andere dat tabak duurder wordt, [meldde TabakNee op 30 april](#). De uitkomsten van zijn enquête vonden een warm onthaal in de media. Bijvoorbeeld in *De Telegraaf*: [Nederland wil fors meer belasting op sigaret](#), in het *Algemeen Dagblad*: [Meerderheid Nederlanders wil tabak stuk duurder maken](#), op [Dutchnews.nl](#) en [hln.be](#). Kortom, er is een brede steun voor een stevig antitabaksbeleid.

De tabaksindustrie komt steevast met hetzelfde argument tegen verhoging van de accijnzen. Dure sigaretten zouden tot smokkel leiden. In oktober nam *TabakNee* de nieuwsbrieven van het Nederlandse platform voor de tabaksindustrie 'VSK' onder de loep: [VSK Newsroom: eenzijdige berichtgeving uit de tabakssector](#). Smokkel vanwege hoge accijnzen bleek hun stokpaardje te zijn.

De tabaksindustrie wordt met haar smokkel-argument geholpen door de internationale accountants- en adviesorganisatie KPMG, omdat KPMG met grote regelmaat en in opdracht van de vier grote tabaksfabrikanten voor de Europese Unie uitzoekt of de sigarettensmokkel

toeneemt: Project Sun. Eerder was alleen Philip Morris opdrachtgever voor deze rapportage, onder de naam Project Star.

De uitkomst van de KPMG-rapporten komt er steeds op neer dat er meer sigaretten worden gesmokkeld, zonder dat deze stelling goed wordt onderbouwd. Pim Levelt, oud-president van de KNAW, betoogde destijds [in Vrij Nederland](#) dat de conclusies van de KPMG-rapporten over tabaksmokkel “oncontroleerbaar” zijn.

Dat hogere accijnzen tot smokkel zouden leiden, is allang door onderzoek achterhaald.

Pikant detail: [Tweederde van gesmokkelde sigaretten afkomstig van de tabaksindustrie zelf](#).

Uit onderzoek van de Universiteit van Bath, zo berichtte *TabakNee* in augustus, blijkt dat de tabaksindustrie nog altijd vaak zelf betrokken is bij de smokkel van tabak.

5. Impact van *TabakNee*

In 2018 werden er 293 artikelen gepubliceerd op *TabakNee*. De website trok 93.166 bezoekers met in totaal 237.149 paginaweergaven. Vergeleken met 2017 is dat een toename van 21 procent.

Het is lastig precies aan te geven wat de impact was van *TabakNee* in 2018 en of het voor de volle honderd procent op het conto van deze website kan worden geschreven. *TabakNee* en Stichting Rookpreventie Jeugd werken nauw samen en stellen consequent de tabakslobby en de lakse houding van de politiek en overheid aan de kaak. De noodzakelijke veranderingen blijken een weg van de lange adem te zijn.

Mooi nieuws kwam al vroeg in januari, toen [pensioenfonds ABP](#) aankondigde te gaan stoppen met beleggen in de tabaksindustrie. De campagne van *TabakNee* en Stichting Rookpreventie Jeugd in 2017 – wij hebben voortdurend druk op ABP uitgeoefend – is dus niet vergeefs geweest. Behalve ABP stopten in 2018 overigens *meer* organisaties met beleggen in de tabaksindustrie, zoals [Robeco](#) (in maart), [PensioenfondsTNO](#) (in april) en [Kempen Capital Management](#) (in juli).

Begin januari kwam ander goed nieuws dat direct te danken was aan de [onthulling](#) op *TabakNee* over de verwevenheid van de tabaksindustrie met de kleine tabakswinkeliers die ook afhaalpunten zijn. Blokhuis besloot dat in kleine tabakswinkels die als afhaalpunt voor online-pakketjes fungeren, de tabakswaaren afgedekt moeten worden, net als bij supermarkten en tankstations.

TabakNee bracht in januari ook het volgende verheugende nieuws: [Universiteit Utrecht verbreekt samenwerking met Philip Morris na publieke druk](#). De Universiteit Utrecht (UU) heeft na fikse publiciteit, waarbij *TabakNee* een belangrijke rol speelde, besloten om de samenwerking met PMI Impact (lees Philip Morris) te beëindigen.

Begin mei 2018 kwam ook fijn nieuws over de normcommissie van het NEN, *normalisatie en normen*, die onder meer bepaalt op welke wijze teer, nicotine en koolmonoxide in sigaretten wordt gemeten. Een [onthulling](#) op *TabakNee* maakte duidelijk dat zeven van de negen leden van die commissie werden geleverd door tabaksfabrikanten. Het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) en de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit besloot uit die normcommissie te stappen. De ambtenaren vonden het niet meer verantwoord deel te nemen aan een commissie die door de tabaksindustrie wordt gedomineerd.

Soms gaat het om kleine dingen. Tabaksfirma JTI was betrokken bij de Green Deal-actie van de Rijksoverheid. Nadat *TabakNee* dit aan het licht bracht, volgden Kamervragen en moest JTI in 2018 het veld ruimen. Begin 2018 werd tevens bekend dat JTI sinds september 2017 ook sponsor-af is van het Rijksmuseum - het logo van tabaksfirma JTI prijkte op de website van het museum. Ondanks herhaalde verzoeken van *TabakNee* wilde het Rijksmuseum niet vertellen waarom. *TabakNee* had de tabaksfabrikant als museumsponsor [aan de kaak gesteld](#).

Dankzij *TabakNee* kwam er ook een einde aan de samenwerking tussen de shagfabrikant Niemeyer BV (onderdeel van British American Tobacco) en de provincie Groningen in de promotiecampagne van deze provincie. Eerder, in 2017, na kritische artikelen op *TabakNee* (in 2014 en 2016) droop de tabaksfabrikant met de staart tussen zijn benen af als sponsor.

Media-analyse ANP Zakelijk

Stichting Rookpreventie jeugd en *TabakNee* vroegen ANP Zakelijk een analyse te maken van het bereik in media (Print/web/ social media/RTV) over de periode van 31 juli 2017 tot en met 15 augustus 2018. Hoewel bleek dat lang niet alle items van De Stichting en *TabakNee* waren meegeteld, verschaft dit onderzoek dat in augustus verscheen, een aardig beeld:

Het belangrijkste was dat de totale mediawaarde ruim 1,5 miljoen was, ongeveer het tienvoudige van de KWF-subsidie.

Voor details van dit onderzoek: zie de bijlage.

6. Conclusie

In nog geen zes jaar tijd wist het onderzoeksteam van *TabakNee* bloot te leggen dat de tabakslobby in alle haarvaten van de maatschappij heeft weten door te dringen. Van de respectabele werkgeversorganisatie VNO-NCW, woordvoerderspreventie bij de VVD tot en met Albert Heijn en de Stichting Lezen en Schrijven van prinses Laurentien Brinkhorst.

Ondanks de groeiende maatschappelijke weerstand tegen de dodelijke industrie heeft de tabakslobby nog veel vrienden. Dat blijkt ook uit het aanzienlijk aantal personen dat *TabakNee* wist op te sporen die een plaats hebben in [de Volkskrant Top 200](#) van invloedrijkste Nederlanders.

De oorlog tegen tabak is nog lang niet gewonnen. In 2018 is het volume aan sigaretten zelfs weer iets toegenomen. Uit de middenmonitor MBO-HBO van het Trimbos-instituut blijkt dat MBO- en HBO-studenten van 16 tot en met 18 jaar in 2017 nog net zoveel rookten als in 2015, terwijl het gebruik van e-sigaretten ondertussen is toegenomen, zie ons nieuwsbericht in november: [Effectief preventiebeleid harder nodig dan ooit](#).

Intussen is Big Tobacco met nieuwe producten de markt op gegaan, zoals de e-sigaret en de IQOS die naar eigen zeggen minder schadelijk zouden zijn. Met het Nieuwe Roken speelt het handig in op de maatschappelijke weerstand tegen roken en doet Big Tobacco alsof het zijn verantwoordelijkheid neemt. De marketingstunt van Philip Morris International, waarin het aankondigt op termijn te zullen stoppen met het produceren van gewone sigaretten, is daar een goed voorbeeld van: ze poetsen hun imago op, terwijl ze tegelijkertijd nog maximaal inzetten op de verkoop van de gewone sigaret, niet alleen in Nederland maar ook en vooral in ontwikkelingslanden.

TabakNee heeft moeten concluderen dat actie nodig is: alleen drastische maatregelen kunnen het tabaksgebruik indammen. Het befaamde Nederlandse ‘polderen’ werkt niet om een sterk verslavend gemaakt product waar enorme commerciële belangen mee zijn gemoeid, van de markt te krijgen.

Ook blijkt de transparantie van de overheid in haar contacten met de tabaksindustrie nog lang niet optimaal – sinds 7 maart 2016 moeten de ministeries de brieven en andere documenten uit contacten met de tabaksindustrie online zetten in een zogenaamd transparantieregister. Dit gebeurt nog onvoldoende, stelt *TabakNee* [keer op keer](#) vast en de Onderzoeksredactie Tabak komt tot dezelfde conclusie: [Ministeries allerminst transparant over contacten met tabaksindustrie](#).

“De Wet openbaarheid van bestuur biedt maar beperkt soelaas. De industrie [tabaksindustrie, red.] kan bezwaar maken tegen openbaarmaking van overheidscommunicatie als zij vindt dat er sprake is van concurrentiegevoelige informatie. Het gevolg is dat de industrie haar eigen toezicht manipuleert. Documenten worden verstrekt met een overdaad aan zwartgemaakte passages,” aldus [een opiniestuk](#) (20 december 2018) in dagblad *Trouw* van Jet Schouten en Joop Bouma. De twee pleiten ervoor om niet de industrie, maar een onafhankelijke instantie te laten beoordelen of documenten heus bedrijfsgevoelige informatie bevatten.

TabakNee vindt dat de overheid en politiek weer normgevend moeten worden. Zij moeten wetten en beleid maken die het tabaksgebruik daadwerkelijk terugdringen. Dat kan ook, gezien de overweldigende [maatschappelijke support](#) in de samenleving voor het nemen van drastische maatregelen tegen roken.

De feiten zijn bekend: roken is zo ongeveer de ergste verslaving die er is. De tabaksindustrie zelf is te zeer verslaafd aan haar lucratieve verdienmodel en kijkt weg van elke verantwoordelijkheid voor de schade die haar producten dagelijks aanrichten.

We moeten waakzaam blijven, want de tabakslobby is als een zevenkoppige draak: als het met veel inspanning is gelukt een van die zeven koppen af te hakken, steekt er meteen weer een nieuwe op en wel op een ander gebied. *TabakNee* is voorlopig nog niet klaar.

BIJLAGE: overzicht van alle artikelen

Januari

(3 jan) [‘Tabaksfabrikanten bagatelliseren de risico’s van Heat-not-Burn-producten’](#) The International Union Against Tuberculosis and Lung Disease (The Union) waarschuwt overheden op hun hoede te zijn bij het formuleren van beleid rond de relatief nieuwe Heat-Not-Burn producten.

(4 jan) [Een handleiding om pensioenfondsen van hun verslaving aan tabaksaandelen af te helpen](#) Australische en Britse artsen hebben enkele jaren geleden Tobacco Free Portfolios opgericht en brengen regelmatig een ‘Toolkit’ uit om fondsen van hun verslaving aan tabaksaandelen af te helpen.

(4 jan) [Doorbraak: Kruidvat en Trekpleister stoppen met verkoop tabak](#) De drogisterijketens Kruidvat en Trekpleister stoppen gefaseerd met de verkoop van tabak.

(6 jan) [NVvO adviseert Universiteit Utrecht band met Philip Morris direct te verbreken](#) De Nederlandse Vereniging voor Oncologie (NVvO) heeft het college van bestuur van de Universiteit Utrecht in een open brief verzocht om de subsidie die prof. John Vervaele van Philip Morris heeft gekregen, alsnog stop te zetten.

(8 jan) [Het ministerie van Financiën overtreedt het FCTC-verdrag](#) Aflevering 7 van onze serie ‘De Transparantie Files’ waarin we documenten onder de loep nemen die door de overheid zijn vrijgegeven: het ministerie van Financiën overtreedt het FCTC-verdrag en de Taskforce Naleving Leeftijdsgrens Tabak (TNLT) probeert haar eigen onderzoeksresultaten te verbloemen.

(8 jan) [Overheid nog altijd niet transparant over haar contacten met de tabaksindustrie](#) (Opinie) Een analyse door *TabakNee* van documenten die de overheid vrijgeeft over haar contacten met de tabaksindustrie, maakt duidelijk dat de overheid lang niet zo transparant is als ze zou moeten zijn.

(10 jan) [Loont beleggen in tabaksaandelen nog in 2018?](#) Steeds meer investeerders maken bekend te zullen stoppen met hun beleggingen in de tabaksindustrie. Hoe lonend is het eigenlijk nog in 2018 om te beleggen in tabak?

(11 jan) [ABP neemt ‘moedig en wijs’ besluit om tabaksaandelen af te stoten](#) Pensioenfonds ABP heeft besloten te stoppen met het beleggen in tabak. Dat is het directe gevolg van een nieuw beoordelingskader voor beleggingen van het fonds, waardoor behalve tabak ook kernwapens worden uitgesloten.

(12 jan) [Tabaksadvocaat kandidaat gemeenteraadslid voor de PvdA in Amsterdam](#) (Opinie) Hendrik Jan Biemond, kandidaat op plaats 3 van de lijst van de PvdA bij de komende gemeenteraadsverkiezingen en advocaat bij Allen & Overy, één van de grootste advocatenkantoren ter wereld, verzwijgt zijn betrokkenheid bij de tabaksindustrie.

(15 jan) [Ook tabakswinkels met pakket-afhaalpunt mogen straks tabakswaren niet meer uitstallen](#) Alle kleine tabakswinkels die als afhaalpunt voor postpakketjes dienst doen moeten straks net als de tankstations en supermarkten hun tabakswaren afdekken.

(16 jan) [Succesclaim van vieruurs-cursus ‘Ik Stop Ermee’ is misleidend](#) Het slagingspercentage van 81 procent voor de stop-met-roken-cursus van vier uur van de stichting Ik Stop Ermee kan niet kloppen en zou niet meer gebruikt mogen worden.

(17 jan) [Onderzoek toont noodzaak van preventie: één sigaret leidt al tot dagelijks roken](#) Twee derde van de mensen die een eerste sigaret proberen worden, op zijn minst voor enige tijd, dagelijkse rokers. Een goed preventiebeleid dat jongeren ervan weerhoudt om dat

eerste trekje te nemen is dus cruciaal.

(17 jan) [Universiteit Utrecht verbreekt samenwerking met Philip Morris na publieke druk](#) De Universiteit Utrecht (UU) heeft na grote publieke druk besloten om de samenwerking met PMI Impact (lees Philip Morris) te beëindigen.

(24 jan) [Kritiekloze journalistiek over rook-stop-goeroe Hugo Hairwassers](#) (Opinie) Negentig procent van de rookverslaafden wil stoppen vanwege zorgen om de gezondheid. Deze mensen verdienen beslist een betere voorlichting dan ze nu voorgeschoteld krijgen.

(25 jan) [Gezondheidsrisico's van e-sigaretten](#) Door de National Academies of Science Engineering Medicine is een rapport over de e-sigaret uitgebracht, een 'must read' voor iedereen die mee wil praten over de e-sigaret (met een update op 6 februari).

(26 jan) [Expertpanel FDA keurt claim Philip Morris over IQOS af](#) Een expert panel van de Amerikaanse Food en Drug Administration (FDA) is van mening dat Philip Morris niet mag claimen dat haar product IQOS het risico op ziektes reduceert in vergelijking tot het roken van 'gewone' sigaretten.

(29 jan) [Tabaksfabrikanten en mensenrechten: een giftig mengsel](#) Hoogleraar Brigit Toebes van de Rijksuniversiteit Groningen (RUG) vindt dat tabaksfabrikanten mensenrechten overtreden door levensbedreigende producten op de markt te brengen.

(30 jan) [Boek over fatale industrieën: twintig miljoen doden](#) Nicholas Freudenberg, Professor of Public Health aan de City University of New York School of Public Health, schreef het boek *Legaal maar fataal*. Hierin laat hij zien hoe zes grote bedrijfstakken (op het gebied van voedingsmiddelen, tabak, geneesmiddelen, alcohol, auto's en wapens) neoliberale ontwikkelingen vormgeven, aangrijpen en verder naar hun hand weten te zetten.

Februari

(1 feb) [Truth Initiative: jongeren zijn meer waard dan tabaksdoelwit te zijn](#) De 'Worth More' campagne van de non-profit gezondheidsorganisatie Truth Initiative in de VS laat zien dat Big Tobacco zijn marketing vooral richt op armere bevolkingsgroepen.

(1 feb) [Als eerste ziekenhuis doet Antoni van Leeuwenhoek ook aangifte tegen tabaksindustrie](#) Het Antoni van Leeuwenhoek (AVL) doet als eerste ziekenhuis en onderzoeksinstituut in Nederland aangifte tegen vier in Nederland actieve tabaksproducenten.

(5 feb) [Omstreden samenwerking met tabaksfabrikant suddert anderhalf jaar voort](#) Het ministerie van Infrastructuur en Milieu heeft een omstreden samenwerking met Japan Tobacco International (JTI) anderhalf jaar laten voortduren, ondanks een toezegging aan de Tweede Kamer dat daar een einde aan zou komen.

(5 feb) [Ruim helft Nederlanders wil vervolging tabaksfabrikanten](#) Uit een peiling van Maurice de Hond blijkt dat meer dan de helft van de Nederlanders vindt dat het Openbaar Ministerie tabaksfabrikanten strafrechtelijk moet vervolgen.

(7 feb) [Ook Verslavingszorg doet aangifte tegen tabaksindustrie](#) Het netwerk Verslavingskunde Nederland heeft zich achter de aangifte tegen de tabaksindustrie geschaard, waardoor de maatschappelijke roep om strafmaatregelen tegen de tabaksproducenten nog groter is geworden.

(10 feb) [Meer organisaties voegen zich bij brede maatschappelijke beweging tegen tabaksindustrie](#) De Nederlandse Vereniging voor Kindergeneeskunde (NVK) heeft zich bij strafadvocate Bénédicte Ficq gemeld om ook aangifte te doen tegen de tabaksindustrie in Nederland (met een update op 13 feb).

(feb 12) [Staatssecretaris Blokhuis ziet nut van toelatingssysteem tabaksproducten niet in](#)

Vorig jaar verzocht de Tweede Kamer de staatssecretaris om een toelatingsprocedure voor nieuwe tabaksproducten te onderzoeken. Volgens staatssecretaris Blokhuis voegt dit echter weinig toe.

(feb 13) [CAN wint rechtszaak: rookruimtes vallen toch binnen rookverbod](#) Het gerechtshof in Den Haag heeft bepaald dat de speciale rookruimtes in horecagelegenheden dicht moeten, omdat zij toch geen uitzondering op het rookverbod zijn.

(feb 13) [Veel Kamervragen naar aanleiding van Radar Extra uitzendingen over tabaksindustrie](#) SP-Kamerlid Nine Kooiman heeft 33 Kamervragen gesteld aan de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over het tweeluik van *Radar Extra*: 'Waar Rook is: de Macht van de Tabaksindustrie'.

(feb 14) [Hoe een tabaksfabrikant haar imago probeert te verbeteren](#) Een recent verschenen onderzoek geeft inzage in de wijze waarop een aantal grote ondernemingen, waaronder tabaksfabrikant Philip Morris, omgaat met maatschappelijke kritiek op hun handelen.

(feb 15) [Reutersonderzoek toont ware gezicht van Philip Morris](#) Uit onderzoek van Reuters, gebaseerd op uitgelekte interne documenten, blijkt het ware gezicht van Philip Morris. Dat is niet zo fraai als de tabaksfabrikant zelf ons wil laten geloven.

(feb 19) [Onderzoek toont manipulatie door tabaksindustrie aan](#) Nieuw onderzoek naar het ontwerp van moderne sigaretten toont aan hoe geraffineerd de manipulatie door tabaksproducenten is.

(feb 19) (Opinie) [Amsterdam steunt strafzaak tegen tabaksindustrie, maar PvdA kandideert tabaksadvocaat voor gemeenteraad](#) Hoewel de gemeente Amsterdam de strafzaak tegen de tabaksindustrie steunt, vindt de PvdA het nodig om een tabaksadvocaat op nummer drie van de kandidatenlijst voor de komende gemeenteraadsverkiezingen te zetten. Frits van Dam: "PvdA, doe wat!"

(feb 20) [NRC: de cijfers van Bénédicte Ficq kloppen](#) De *NRC* zocht in de rubriek 'NRC Checkt' uit of de bewering dat er in Nederland elk half uur iemand sterft aan de gevolgen van tabak inderdaad klopt. Op de radio prees columnist Bert Wagendorp Bénédicte Ficq als de ideale voorvrouw van de antirooklobby.

(feb 20) [Aangifte tegen de tabaksindustrie: overzicht alle aangevers](#) De lijst met organisaties die aangifte hebben gedaan tegen de vier in Nederland actieve tabaksproducenten groeit. Een overzicht.

(feb 22) [Geen vervolging tabaksindustrie, aangevers gaan door](#) Vanochtend maakte het Openbaar Ministerie bekend de aangiften te seponeren en niet tot vervolging over te gaan. De aangevers reageren strijdvaardig en kondigen aan via een artikel 12 procedure bij het gerechtshof het OM alsnog tot vervolging te willen dwingen.

(feb 23) [JTI gebruikte eigen onderzoek om anti-rookmaatregelen te ondermijnen](#) Japan Tobacco International gebruikte onderzoeksresultaten van de Smoking Research Foundation om anti-rookmaatregelen te ondermijnen.

(feb 23) [Maatschappelijke discussie komt goed op gang na afwijzende beslissing OM](#) Het sepot van de aangiften tegen de tabaksindustrie heeft een golf aan publiciteit opgeleverd, die laat zien hoe serieus deze zaak inmiddels wordt genomen en hoezeer de maatschappelijke steun groeit om de tabaksindustrie een halt toe te roepen.

(feb 28) [Toezicht op leeftijdsgrens tabak faalt](#) Kinderen mogen geen tabak kopen, maar toch roken er nog veel. *Trouw* vroeg zich af hoe dat kan.

Maart

(1 mrt) [Succespercentage stoppen-met-rokencursus verzonnen](#) De Rijksuniversiteit Groningen (RUG) overweegt juridische stappen te ondernemen tegen de stichting Ik Stop Ermee en zijn oprichter en bestuurder Hugo Hairwassers. De RUG ontkent betrokken te zijn geweest bij het onderzoek waar de stichting haar succespercentage van 81 procent op baseert.

(1 mrt) [EU ontvangt tabakslobby nog steeds met open armen](#) De Europese Commissie zet haar deuren te wijd open voor de tabakslobby, concludeerde EU Ombudsman Emily O'Reilly een jaar geleden. Nieuwe documenten, in het bezit van de [Onderzoeksredactie Tabak](#), laten zien dat belastingambtenaren van de EU zich niet aan die kritiek storen (met een update op 14 mrt).

(2 mrt) [Philip Morris verlengt contract met Ferrari](#) De sigarettenfabrikant Philip Morris wil het raceauto-merk Ferrari gebruiken om haar nieuwe heat-not-burn producten te promoten.

(3 mrt) [Hairwassers noemt leugen 'klein foutje'](#) (Opinie) Op zaterdag 30 december 2017 wijdde [Nieuwsuur](#) een deel van haar programma aan anti-rook guru Hugo Hairwassers, zonder kritische vragen te stellen. Nu moest het actualiteitenprogramma alsnog melding maken van Hairwassers' bedrog.

(5 mrt) [Australische onderzoekers: Gebruik opbrengst accijnsverhoging tabak specifiek voor armste bevolkingsgroepen](#) In Australië stijgt de prijs van een pakje sigaretten de komende jaren naar zo'n 25 euro. Australische onderzoekers stellen voor een deel van de opbrengsten te reserveren voor rookstop- en preventieprogramma's gericht op de armste bevolkingsgroepen.

(5 mrt) [Philip Morris verkoopt broodjes aap in Eindhovense IQOS-winkel](#) Het *Eindhovens Dagblad* woonde de opening bij van een nieuwe IQOS-winkel en tekende uit de mond van de pr-man van Philip Morris de nodige broodjes aap over het nieuwe product op.

(6 mrt) ['Scholen van Nederland, doe aangifte tegen de tabaksindustrie'](#) Scholen van Nederland, doe aangifte tegen de tabaksindustrie. Die oproep doet vaatchirurg Joep Teijink van het Catharina Ziekenhuis in Eindhoven en voorzitter van de Stichting ClaudicatioNet in een open brief.

(6 mrt) [Rookbeleid gemeenten levert weinig op](#) Gemeenten zijn al zes jaar verantwoordelijk voor rookontmoediging, maar dat heeft weinig opgeleverd, ontdekte de [Onderzoeksredactie Tabak](#) in de vier grote en zestien middelgrote steden.

(6 mrt) [Wetenschappers in NRC: geen sprake van vrije wil bij tabaksverslaving](#) Een belangrijke boodschap aan het Openbaar Ministerie: wetenschappers zeggen dat er bij een tabaksverslaving geen sprake is van vrije wil.

(6 mrt) ['Dertig procent kankerpatiënten door roken, het moet stoppen'](#) We mogen ons niet neerleggen bij de weigering van het Openbaar Ministerie om de tabaksindustrie te vervolgen, stelt de voorzitter van de Raad van Bestuur van het Antoni van Leeuwenhoek ziekenhuis, René Medema in een open brief.

(8 mrt) [Ministeries allerm minst transparant over contacten met tabaksindustrie](#) Uit onderzoek van de [Onderzoeksredactie Tabak](#) blijkt dat het Transparantieregister, waarin verschillende ministeries hun contacten met de tabaksindustrie uit eigen beweging openbaar zouden maken, onvolledig is.

(10 mrt) [Ook Robeco verkoopt aandelen in tabak](#) Belegger Robeco heeft bekend gemaakt in al haar fondsen te stoppen met het beleggen in tabak omdat ze het niet meer verantwoord achten om in tabak te blijven investeren (met update op 23 mei).

(14 mrt) [Internationale anti-tabaksconferentie roept overheden op om in actie te komen](#) De

zeventiende World Conference on Tobacco or Health roept overheden op om actie te ondernemen tegen de tabaksepidemie.

(14 mrt) [KLM stopt met de verkoop van sigaretten aan boord](#) Vliegtuigmaatschappij KLM heeft bekend gemaakt dat er per 1 juli tijdens vluchten geen tabak meer verkocht zal worden (met update op 30 maart).

(15 mrt) [TabakNee vijf jaar in actie tegen de tabakslobby](#) *TabakNee* bestaat vijf jaar. Een lustrumverjaardagsartikel over de impact van de website, over Kamervragen, tabakslobbyisten die niet meer welkom zijn op de ministeries en nog veel meer...

(15 mrt) [Tabakspushers: mensen & organisaties achter de tabakslobby](#) Ter gelegenheid van haar vijfjarig jubileum voegt *TabakNee* een 'smoelenboek' toe aan de website; een snelle wie-is-wie-gids met daarin de actuele tabakspushers, zowel mensen als organisaties.

(19 mrt) [Roken is geen leefstijl, maar een extreem gevaarlijke verslaving](#) Roken is geen te corrigeren leefstijl maar een ernstige verslaving die alleen met effectief overheidsingrijpen is tegen te gaan, betogen de longartsen Pauline Dekker en Wanda de Kanter vandaag in *Trouw* (met een update op 23 maart).

(19 mrt) [Tabaksaandelen opnieuw omlaag na aankondiging FDA onderzoek](#) De Amerikaanse Food and Drug Administration onderzoekt of ze het toegestane nicotinegehalte in tabaksproducten drastisch kan verlagen.

(21 mrt) [Interpol nam miljoenen aan van tabaksindustrie](#) Uit een documentaire van Arte blijkt dat de internationale politieorganisatie Interpol veel geld van de tabaksindustrie heeft aangenomen, waardoor mogelijke belangenverstrengelingen ontstonden.

(22 mrt) [Nieuw argument tabaksindustrie tegen verhoging tabaksaccijnzen](#) De tabaksindustrie ageert tegen de verhoging van tabaksaccijnzen door te stellen dat die zou leiden tot meer overvallen op tabakswinkels.

(22 mrt) [Advocaat die tabaksindustrie verdedigt gekozen in PvdA fractie Amsterdam](#) Op één van de vijf overgebleven zetels van de PvdA fractie in de Amsterdamse gemeenteraad zit straks een advocaat die de tabaksindustrie verdedigt (met een update op 6 april).

(27 mrt) [De LHBT gemeenschap zou afstand moeten houden van de tabaksindustrie](#) De tabaksindustrie doet er alles aan om roken juist binnen de LHBT-gemeenschap te promoten.

(28 mrt) [12.600 keer longkanker in 2017, roken belangrijkste oorzaak](#) In 2017 kregen bijna 12.600 mensen de diagnose longkanker. In ruim 85 procent van alle gevallen werd de ziekte veroorzaakt door tabaksgebruik.

(29 mrt) [Zeven anti-rookorganisaties klagen Amerikaanse FDA aan om uitstel regulering](#) De Amerikaanse Food and Drug Administration is aangeklaagd door zeven anti-rookorganisaties omdat ze uitstel heeft gegeven aan tabaks- en e-sigaretfabrikanten om duidelijke informatie te verschaffen over hun producten.

(30 mrt) [Moeder verontrust over pakketafhaalpunt in tabakswinkel](#) Een moeder van twee jonge kinderen trekt aan de bel omdat zij naar een tabakswinkel gestuurd wordt om een pakketje te kunnen versturen.

April

(5 apr) [Tabakpusher Albert Heijn voert hoogste woord op Nederlands Congres Volksgezondheid](#) (Opinie) Tijdens het Nederlands Congres Volksgezondheid spreekt ook een manager van Albert Heijn. Over het verwijderen van tabak uit haar supermarkten, zal het zeker niet gaan.

(6 apr) [Ook pensioenfonds TNO stopt met beleggen in tabak](#) De Stichting Pensioenfonds TNO heeft half maart aangekondigd te zullen stoppen met het beleggen in tabaksbedrijven.

(9 apr) [Amerikaanse tabaksindustrie spendeert vrijwel hele marketingbudget aan verkooppunten](#) De Amerikaanse Federal Trade Commission maakte onlangs bekend dat de tabaksindustrie in de Verenigde Staten 8,7 miljard dollar heeft uitgegeven aan reclame bij verkooppunten.

(10 apr) [Clean Air Nederland stapt opnieuw naar rechter over rookruimtes](#) Clean Air Nederland (CAN) stapt opnieuw naar de rechter om directe sluiting van rookruimtes in de horeca af te dwingen, omdat staatssecretaris Blokhuis tegen een eerder vonnis in cassatie gaat en zo uitstel wil realiseren.

(10 apr) [Tabakswinkeliers komen er bij VWS niet in](#) De vereniging voor tabakswinkeliers NSO is boos op het ministerie van VWS. De NSO wordt gezien als mogelijke tabakslobby-organisatie en is daarom niet welkom in Den Haag.

(12 apr) [Woordvoerder Philip Morris: “Stoppen met sigarettenproductie helpt de volksgezondheid niet.”](#) Peter van den Driest, woordvoerder van Philip Morris Holland, deed tijdens een radio-uitzending verbijsterende uitspraken.

(13 apr) [Staatssecretaris Blokhuis: ‘Alle sigaretten zijn schadelijk voor de gezondheid’](#) Naar aanleiding van het Radar-tweeluik ‘Waar rook is: de macht van de tabaksindustrie’ werden Kamervragen gesteld. Staatssecretaris Blokhuis heeft deze nu beantwoord.

(16 apr) [Hoe de tabaksbranche niet tot een convenant kwam](#) Aflevering 8 van ons dossier ‘De Transparantie Files’ waarin we documenten onder de loep nemen die door de overheid zijn vrijgegeven: hoe de tabaksbranche niet tot een convenant kwam.

(17 apr) [RTV Noord heeft meer oog voor financiële problemen tabaksindustrie dan voor haar slachtoffers](#) (Opinie) Op RTV Noord krijgt tabaksfabrikant BAT de gelegenheid om zich als slachtoffer op te stellen van anti-rookwetgeving.

(18 apr) [Facebook ook in de fout met tabaksreclames](#) Uit onderzoek is gebleken dat tabaksfabrikanten en –verkopers gebruik maken van Facebook om reclame te maken voor hun producten.

(18 apr) [NVWA beboet tabaksfabrikant JTI voor studentendeals](#) De Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) heeft tabaksfabrikant Japan Tobacco International boetes opgelegd vanwege verkoopafspraken met studentenverenigingen.

(20 apr) [Waarom wil VWS niets weten van Ageviewers?](#) Ambtenaren van het ministerie van VWS lijken het leeftijdscontrolesysteem Ageviewers geen kans te willen geven (met een update op 26 apr).

(20 apr) [Aandelen Philip Morris crashen na tegenvallende resultaten IQOS](#) Nadat Philip Morris de resultaten over het eerste kwartaal van 2018 bekend maakten, zijn haar aandelen naar een recordlaagte gedaald.

(24 apr) [Amerikaanse huisartsenorganisatie stuurt nicotine-brandbrief aan FDA](#) De American Academy of Family Physicians (AAFP) heeft haar standpunt over nicotine uiteengezet in een brandbrief aan de Amerikaanse Food and Drug Administration (FDA).

(25 apr) [Gaat het Macron lukken de Fransen van de sigaret te krijgen?](#) Accijnsverhogingen voor tabak gaan in Frankrijk gepaard met een strijd tussen de overheid en de tabaksindustrie en -verkopers over de aanpak van illegale handel.

(26 apr) [Tabaksverkoop tankstationwinkels in de lift](#) Vooral door de verkoop van tabak gaat het goed met de tankstationwinkels.

(26 apr) [Blokhuis neemt voortouw in Europa om misleiding van tabaksindustrie met sjoemelsigaretten ongedaan te maken](#) Staatssecretaris Blokhuis probeert de EU zover te krijgen dat er een einde komt aan het bedrog van de tabaksindustrie via de sjoemelsigaret.

(27 apr) [Brandpunt Plus: activistische huisartsen willen rookvrije generatie](#) Uit het televisieprogramma *Brandpunt Plus* blijkt dat huisartsen steeds actiever worden om ervoor te zorgen dat de samenleving rookvrij wordt

(30 apr) [Onderzoek Maurice de Hond: meerderheid Nederlanders wil dat politiek krachtige maatregelen neemt tegen roken](#) Uit het nieuwste Peil-onderzoek van Maurice de Hond blijkt dat een ruime meerderheid van de Nederlanders voor forse politieke maatregelen zoals accijnsverhoging en de beperking van tabaksverkoop tot speciaalzaken is om het roken terug te dringen.

Mei

(7 mei) [RIVM en NVWA stoppen met door tabaksindustrie gedomineerde norm-commissie](#) Het RIVM en de NVWA stappen uit de normcommissie die bepaalt op welke wijze teer, nicotine en koolmonoxide in sigaretten gemeten wordt (met een update op 14 mei).

(7 mei) [Advocaat Bénédicte Ficq zoekt klokkenluiders uit tabaksindustrie](#) Advocaat Bénédicte Ficq wil de verhalen van 'gewetensvolle klokkenluiders uit de tabaksindustrie' inzetten in de beroepsprocedure bij het Gerechtshof Den Haag (met update op 8 mei).

(14 mei) [Foundation for a Smoke-Free World, de slimme marketing truc van Philip Morris](#) De eerste onderzoeksresultaten van de door Philip Morris gefinancierde Foundation for a Smoke-Free World bewijzen zoals verwacht de PR machine van de tabaksgigant zeer waardevolle diensten.

(17 mei) [Middelbare school sluit zich aan bij aangifte tegen tabaksindustrie](#) Het Rudolf Steiner College in Haarlem is de eerste middelbare school die zich aansluit bij de aangifte tegen de tabaksindustrie.

(18 mei) [Het is niet aan Philip Morris om te bepalen wat goed voor de volksgezondheid is](#) (Opinie) Tabaksfabrikant Philip Morris heeft een persbericht rondgestuurd waarin zij zich vermomt als een bedrijf dat het beste voorheeft met de gezondheid van rokers. Frits van Dam, hoofdredacteur van *TabakNee*, reageert.

(21 mei) [Blokhuis zet alles in op Nationaal Preventie Akkoord](#) Tijdens een Algemeen Overleg met de Tweede Kamer op donderdag 17 mei over onder andere het tabaksbeleid, maakte staatssecretaris Blokhuis duidelijk alles in te willen zetten op het Nationaal Preventie Akkoord.

(21 mei) [EPHA roept Brussel op om niet met Latijns-Amerika over tabak te onderhandelen](#) De European Public Health Alliance (EPHA) heeft een rapport uitgebracht waaruit blijkt dat tabakslobbyisten invloed proberen uit te oefenen op een handelsverdrag dat de Europese Unie wil sluiten met Latijns-Amerikaanse landen.

(24 mei) [VWS moet Jolande Sap als voorzitter van de gespreksgroep tabakspreventie vervangen](#) (Opinie) Jolande Sap is voorzitter van de VWS gespreksgroep tabakspreventie en tegelijkertijd commissaris bij KPMG, de internationale accountants- en adviesorganisatie die dubieuze onderzoeken uitvoert in opdracht van de tabaksindustrie.

(28 mei) [Het is terecht dat de tabaksbranche niet mee mag praten over rookpreventie](#) (Opinie) Werkgeversorganisatie VNO-NCW is verontwaardigd omdat de tabaksbranche niet mag meepraten over tabakspreventie. Onterecht, vindt Frits van Dam, hoofdredacteur van *TabakNee*.

(30 mei) [Supermarkt Lidl stopt met verkoop sigaretten](#) Supermarkt-keten Lidl stopt in 2022 met de verkoop van tabak en wil mee in de beweging naar een rookvrij Nederland.

(30 mei) [Oproep aan Irene Asscher-Vonk: Stop met uw tabakscommissariaat bij Philip Morris Holland](#) In het kader van Wereld Niet Roken Dag 2018 roepen longartsen Irene Asscher-Vonk

en Pauline Dekker op te stoppen met haar werk als commissaris bij tabaksfirma Philip Morris.

(31 mei) [Artsen slaan alarm op Wereld Niet Roken Dag](#) Verschillende artsen roepen in een open brief hun collega's op om openlijk stelling te nemen tegen het roken.

(31 mei) [Douane werkt innig samen met tabaksindustrie](#) De douane heeft een intensieve samenwerking met de tabaksindustrie en is daar niet transparant over, vooral als het gaat over gevoelige onderwerpen.

(31 mei) [Nieuw boek over tabaksontmoediging in Nederland gepresenteerd](#) In het kader van Wereld Niet Roken Dag heeft professor Marc Willemsen vandaag het boek 'Tabaksontmoedigingsbeleid in Nederland: tussen economie, publieke gezondheid en ideologie' gepresenteerd.

Juni

(1 jun) [Wanda de Kanter en Paul Blokhuis \(VWS\): 'Niet de rokers, maar het roken moet aangepakt'](#) Staatssecretaris Paul Blokhuis (VWS) wil roken duurder maken en het aantal verkooppunten van tabak verminderen.

(7 jun) [EU-commissaris Vytenis Andriukaitis erg bezorgd over aantallen rokers](#) Europees commissaris voor Gezondheid en Voedselveiligheid Vytenis Andriukaitis is erg bezorgd over het percentage rokers in de EU, dat sinds 2014 stabiel is gebleven op 26 procent.

(9 juni) [Amsterdam overweegt maatregelen tegen explosie aan tabakswinkels in centrum](#) Sinds het jaar 2000 is het aantal winkels dat tabak verkoopt in het centrum van Amsterdam meer dan verdrievoudigd. De gemeente wil onderzoeken of er een vestigingsstop kan komen.

(13 juni) [RIVM: sigaretten véél giftiger dan gedacht](#) Uit onderzoek van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) blijkt dat sigaretten twee tot zesentwintig keer zoveel giftige en kankerverwekkende stoffen als teer, nicotine en koolmonoxide bevatten dan tot nu bekend was.

(14 juni) [Overheid kan niet passief toekijken bij flagrante overtreding van tabakswet door tabaksindustrie](#) Advocaat Bénédicte Ficq en longarts Wanda de Kanter: "Alle sigaretten die meer schadelijke stoffen bevatten dan de wettelijke norm toestaat, moeten per direct uit de schappen worden verwijderd."

(17 juni) [Twee op drie Nederlanders: overheid moet optreden tegen overschrijding gif-normen in sigaretten](#) Uit onderzoek van Maurice de Hond blijkt dat een ruime meerderheid van de Nederlanders vindt dat de overschrijding van de gif-norm van sigaretten consequenties moet hebben voor het overheidsbeleid.

(18 juni) [Tabaksvriend VNO-NCW springt in de bres voor rookruimtes](#) Werkgeversorganisatie VNO-NCW hoopt dat mensen nog jaren rookruimtes kunnen gebruiken en helpt daarom haar grote vriend, de tabaksindustrie.

(18 juni) [Met de VVD in de coalitie kan Blokhuis het schudden met het Preventie Akkoord](#) (Opinie) Het Nationaal Preventie Akkoord van staatssecretaris Blokhuis is kansloos met de VVD in de coalitie, tenzij die fractie luistert naar haar eigen achterban die wel stringente maatregelen tegen het roken wil.

(19 juni) [Tabaksaandelen in vrije val na tegenvallende verkoop smeltsigaretten](#) Tabaksaandelen daalden onlangs flink, nadat is gebleken dat de markt voor heat-not-burn producten niet verder door lijkt te groeien (met een update op 16 juli).

(20 juni) [Belgisch anti-rookbeleid tegengewerkt door tabaksindustrie én EU](#) De Belgische minister De Block wil per direct een verbod op mentholsigaretten maar de Europese

Commissie dreigt met een rechtszaak om dat te voorkomen.

(21 juni) [Gemeente Amsterdam wil dat NVWA in actie komt tegen sjoemelsigaret](#) De gemeente Amsterdam wil dat de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) optreedt tegen de verkoop van sigaretten die veel meer giftige stoffen bevatten dan wettelijk toegestaan.

(22 juni) [Omgevingswet biedt gemeenten meer handvaten voor rookvrije generatie](#) Uit onderzoek van KWF Kankerbestrijding blijkt dat gemeenten door de nieuwe omgevingswet allerlei mogelijkheden hebben gekregen om de Rookvrije Generatie in hun beleid te verankeren.

(26 juni) [Fabrikanten betalen tabakszaken illegale bonussen](#) Tabaksfabrikanten belonen tabaksspecialzaken en ‘gemakswinkels’ met bonussen voor verkoopresultaten en extra aandacht voor hun merk, ontdekte de *Onderzoeksredactie Tabak* (met een update op 28 juni).

Juli

(2 jul) [Internationaal protocol tegen illegale tabaksproducten in werking](#) Nu veertig landen het *Protocol to Eliminate Illicit Trade in Tobacco Products* van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) hebben geratificeerd, treedt het protocol officieel in werking.

(2 jul) RIVM: [Nederlanders leven langer als aantal rokers daalt](#) Het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) heeft de gezondheid van Nederlanders vergeleken met die van de inwoners van andere landen en concludeert dat als het aantal rokers hier naar beneden gaat, de levensverwachting zal stijgen.

(3 jul) [Vergunningstelsel voor tabaksverkoop moet in het Nationaal Preventieakkoord](#) (Opinie) De invoering van een vergunningstelsel voor de verkoop van tabak lijkt een probaat middel te zijn om het aantal verkooppunten van tabak te beperken.

(12 jul) [Onderzoekers: “Hou tabaksindustrie weg bij invoering Track & Trace”](#) Uit onderzoek blijkt dat de tabaksindustrie nog altijd betrokken is bij tabaksmokkel en dat het daarom niet verstandig is om hen te betrekken bij een systeem dat die smokkel moet terugdringen.

(13 jul) [Tabaksfabrikanten gebruiken festivals en uitgaansgelegenheden om jongeren te verleiden](#) Uit interne documenten van de tabaksindustrie blijkt dat deze al langere tijd inzet op ‘experiential marketing’, marketing op ervaring.

(16 jul) [Vergunningstelsel voor de verkoop van tabak stap dichterbij](#) Staatssecretaris Blokhuis (VWS) heeft aangekondigd dat Nederland het Protocol tot uitbanning van illegale handel in tabaksproducten van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) zal ratificeren, waarmee ook een vergunningstelsel voor de verkoop van tabaksproducten een stap dichterbij is gekomen.

(17 jul) [Tabaksindustrie krijgt in Canada geen toegang tot medische gegevens voor rechtszaak](#) De tabaksindustrie krijgt geen volledige inzage in medische gegevens van Canadezen om zich te kunnen verdedigen in verschillende lopende rechtszaken.

(18 jul) [Wanneer komt er een boycot voor tabaksfabrikanten die met kinderarbeid werken?](#) (Opinie) Waarom boycotten we tabaksfabrikanten niet die nog steeds van kinderarbeid gebruik maken, ondanks hun mooie woorden?

(18 jul) [Tabaksverslaving heeft met meer dan alleen nicotine te maken](#) Een groep professoren van de University of Californië waarschuwen de Amerikaanse FDA dat tabaksverslaving over meer gaat dan alleen nicotine, ook sociale en omgevingsfactoren spelen volgens hen een belangrijke rol.

(19 jul) [Tabaksindustrie VS ziet eigen einde in FDA voornemens en dreigt met banenverlies](#)

Tabaksfabrikanten in de VS vrezen voorgenomen FDA maatregelen om het wettelijk toegestane nicotinegehalte in tabaksproducten drastisch te verlagen en schermen er nu mee dat dat een miljoen banen zal gaan kosten.

(20 jul) [Tabaksfabrikanten gebruiken exclusieve verkoop op festivals nog altijd als indirecte sponsoring](#). Tabaksfabrikanten betalen Nederlandse festivals ondanks een wettelijk verbod nog steeds voor exclusieve verkoop van hun merken.

(25 jul) [Bergen op Zoom negeert landelijke richtlijn door innige relatie met Philip Morris](#) Activiteiten van de gemeente Bergen op Zoom blijken in strijd met de richtlijnen die het ministerie van VWS heeft opgesteld, waarin staat dat gemeenten de tabaksindustrie op afstand moeten houden (met een update op 1 aug).

(27 jul) [Philip Morris gaat met Canadese longartsen samenwerken om nieuwe rookalternatieven te bedenken](#) Philip Morris heeft bekend gemaakt dat het een start-up van twee Canadese longartsen heeft gekocht om samen met hen nieuwe alternatieve rookmethoden te bedenken.

(30 jul) [Ook Kempen Capital Management stopt met tabaksinvesteringen](#) Het *Financieele Dagblad* meldt dat tabak meer en meer uit de gratie raakt bij institutionele beleggers.

(31 jul) [SP Groningen vindt dat bij verslaving weinig sprake is van eigen verantwoordelijkheid](#) De gemeente Groningen zet bij het voeren van gezondheidscampagnes mensen ongewild tegen elkaar op, stelt de lokale SP.

(31 jul) [Frontale aanval op sjoemelsigaret: NVWA gevraagd in te grijpen](#) Een aantal personen en rechtspersonen die strafrechtelijke aangifte deden tegen de tabaksindustrie hebben vandaag met een handhavingsverzoek de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) gevraagd alle sigaretten uit de handel te nemen die niet aan de wettelijke maxima van teer, nicotine en koolmonoxide voldoen (met een update op 3 aug).

Augustus

(1 aug) [Waar zijn de grenswaarden voor teer, nicotine en koolmonoxide op gebaseerd?](#) Nu een groot aantal personen en rechtspersonen in een bestuursrechtelijke procedure eist dat de overheid maatregelen neemt tegen alle sigaretten die de wettelijke grenswaarden voor teer, nicotine en koolmonoxide overschrijden, rijst de vraag: Waar komen die wettelijke grenswaarden eigenlijk vandaan?

(1 aug) [BAT wil omzet van 'gewone' sigaretten vergroten](#) British American Tobacco heeft bij de bekendmaking van haar halfjaarrapport bekend gemaakt dat het de omzet van gewone sigaretten wil uitbreiden.

(2 aug) [Gemeente Amsterdam doet mee in frontale aanval op sjoemelsigaret](#) Burgemeester Femke Halsema heeft zich namens de gemeente Amsterdam bij het handhavingsverzoek gevoegd om actie te ondernemen tegen alle sigaretten die de wettelijk vastgestelde hoeveelheden giftige stoffen overschrijden.

(7 aug) [Milieuwetgeving beste kans voor instellen lokaal rookverbod](#) De beste kans tot verwezenlijking van een rook-straatverbod lijkt te vinden in de milieuwetgeving.

(7 aug) [Tabaksbranche blijft vasthouden aan ondeugdelijke meetmethode voor schadelijke stoffen in sigaretten](#) (Opinie) De tabaksindustrie heeft met een persbericht verbolgen gereageerd op het handhavingsverzoek waarmee de Nederlandse Voedsel- en Waren Autoriteit (NVWA) is opgeroepen de Tabakswet te handhaven. Helaas voor de industrie moet schadebeperking voor de volksgezondheid de doorslag geven, betoogt Frits van Dam.

(14 aug) [Longarts Pauline Dekker: FDA slaat plank mis met nicotine en e-sigaret](#) Longarts Pauline Dekker noemt het een vergissing dat de Amerikaanse *Food and Drug Administration*

(FDA) heeft aangekondigd dat ze alternatieve manieren van roken wil gaan ondersteunen.

(15 aug) [Nieuwe internationale waakhond opgericht die tabaksindustrie gaat onderzoeken](#) Bloomberg Philanthropies heeft 20 miljoen dollar toegekend aan een nieuwe internationale waakhond genaamd STOP die de lobby en het reilen en zeilen van de tabaksindustrie gaat onderzoeken.

(16 aug) [De tabaksindustrie moet betalen voor de schade die ze aanricht](#) Opinie: in de Amerikaanse staat Montana wil men de accijns op tabaksproducten verdubbelen om hiermee rookstopprogramma's en ziektekosten te betalen. Een mooi initiatief dat in Nederland navolging kan vinden met het tabaksverslavingsfonds.

(17 aug) [Oproep om te stoppen met tabaksinvesteringen wordt gelanceerd bij VN](#) Eind september zal de *Tobacco Free Finance Pledge* worden gelanceerd in het gebouw van de Verenigde Naties, een oproep aan banken en investeringsmaatschappijen om te stoppen met tabaksbeleggingen.

(20 aug) [Brusselse consumentenorganisaties zijn lobby-vehikel voor tabaksindustrie](#) Het Consumer Choice Center (CCC) en de Freedom Organisation for the Right to Enjoy Smoking Tobacco in the European Union (Forest EU) lijken onafhankelijke consumentenorganisaties maar krijgen in Brussel alle ruimte om te lobbyen voor de tabaksindustrie.

(21 aug) [Onderzoek toont aan dat financiering antirookcampagnes loont](#) Nieuw onderzoek heeft aangetoond dat de Amerikaanse advertentiecampagne *The Real Cost* ervoor heeft gezorgd dat 350.000 jongeren niet zijn gaan roken, waardoor tegelijkertijd 31 miljard dollar werd bespaard op toekomstige ziektekosten.

(22 aug) [Zuid-Afrikaanse minister vergelijkt moraliteit tabaksindustrie met die van het Apartheidsregime](#) Zuid-Afrikaanse minister van Gezondheid Aaron Motsoaledi: 'We kunnen geen banen in stand houden door gif te verkopen aan onze mensen.'

(27 aug) [Tweederde van gesmokkelde sigaretten afkomstig van de tabaksindustrie zelf](#) Uit onderzoek van de Universiteit van Bath blijkt dat de tabaksindustrie ondanks mooie woorden nog altijd vaak zelf betrokken is bij de smokkel van tabak.

(28 aug) [Opnieuw vastgesteld dat IQOS gezondheid schaadt](#) Uit nieuw onderzoek van de Universiteit van Californië blijkt dat het nieuwe tabaksproduct IQOS van Philip Morris slechter voor de lever is dan gewone sigaretten.

(29 aug) [De overheid zou consultancy bureaus die ook voor de tabaksindustrie werken moeten mijden](#) Opinie: Een casus uit Nieuw-Zeeland laat zien dat het niet verstandig is als overheden consultancy bureaus inhuren die ook voor de tabaksindustrie werken. Ook in Nederland lonkt belangenverstrengeling.

(29 aug) [WRR heeft blinde vlek voor het verslavende karakter van tabak](#) Waarom wil de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) wel suiker, zout en vet aanpakken in voeding en niet teer en nicotine in tabak?

(30 aug) [Tabaksindustrie maakt op grote schaal gebruik van influencer-marketing](#) Een uitgebreid onderzoek in 40 landen laat zien dat Big Tobacco 'social media influencers' heimelijk betalen om roken te promoten op Instagram, Facebook en Twitter.

(30 aug) [NEN-normcommissie tabak gaat met tabaksfabrikanten internationale adviezen uitbrengen](#) Nu de overheid niet meer deelneemt aan de commissie tabak van het Nederlands Normalisatie-Instituut (NEN) en er alleen nog maar vertegenwoordigers van de tabaksindustrie in achter zijn gebleven, heeft de NEN besloten dat die commissie geen nationale normen meer kan maken. Wel vindt ze het goed dat de tabaksfabrikanten blijven meepraten over internationale normen.

September

- (4 sept) [Staatssecretaris Blokhuis vindt het niet nodig om nader onderzoek naar sjoemelsigaret te doen](#) Hoewel uit onderzoek van het RIVM is gebleken dat sigaretten van vrijwel alle merken veel meer teer, nicotine en koolmonoxide bevatten dan wettelijk is toegestaan, vindt Staatssecretaris Blokhuis het niet nodig om extra onderzoek hiernaar te doen.
- (7 sept.) [Blokhuis is onduidelijk over overtredingen emissie waarden sigaretten](#) Opinie: Staatssecretaris Blokhuis concludeert in zijn antwoord op Kamervragen dat er maar weinig overtredingen van de in de Tabakswet verankerde emissiewaarden van sigaretten zijn geconstateerd. Deze overtredingen licht hij verder niet toe, maar hij ziet geen reden tot ingrijpen.
- (11 sept) [Emancipatie is dodelijk](#) Begin augustus verscheen in het gezaghebbende tijdschrift *Cancer Research* een studie waarbij voorspellingen worden gedaan over de borst- en longkanker sterfte bij vrouwen.
- (12 sept) [Stunt: Philip Morris claimt te stoppen met tabak, maar maakt reclame voor IQOS](#) Tabaksfabrikant Philip Morris heeft in Groot-Brittannië het nieuws gehaald met haar uitspraak dat ze zal stoppen met het verkopen van haar sigaretten omdat rokers in 2050 toch niet meer zullen bestaan.
- (13 sept) [WHO: 'Er is niet genoeg aandacht voor de schadelijke milieugevolgen van tabak'](#) De directeur van het WHO FCTC Secretariaat vraagt aandacht voor de schadelijke gevolgen van verbouwing én gebruik van tabak voor het milieu.
- (14 sept) [Hypocriete tabakspusher Albert Heijn promoot gezonde levensstijl](#) Albert Heijn is een nieuwe actie gestart om een gezonde levensstijl te promoten, maar verdient ondertussen flink aan de verkoop van tabak. Hypocrieter kan het bijna niet.
- (19 sep) [Ook in Noorwegen blijken sigaretten veel giftiger dan wettelijk toegestaan](#) De Noorse krant VG onderzocht in navolging van Nederland hoe giftig vijf van de veel verkochte Noorse merken zijn: ook daar werd blootgelegd dat er veel meer toxische stoffen in sigaretten zitten dan wettelijk is toegestaan.
- (20 sep) [Tachtig procent van de rokers ongelukkig omdat stoppen niet lukt](#) Uit onderzoek dat is gepubliceerd in het wetenschappelijke tijdschrift *Tobacco Control* blijkt dat 80 procent van de rokers ongelukkig is omdat het ze niet lukt te stoppen met roken.
- (20 sep) [NVWA laat frauduleuze meetmethode giftigheid tabaksrook prevaleren boven gezondheid burger](#) De Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) heeft donderdag 20 september bekend gemaakt het handhavingsverzoek van de Stichting Rookpreventie Jeugd (SRJP) en andere organisaties af te wijzen.
- (21 sep) [Ondertussen in het buitenland](#) Iedere week brengt *TabakNee* een overzicht van opvallende nieuwsartikelen in de buitenlandse pers over tabak-gerelateerde onderwerpen. Met deze week o.a.: online tabaksverkopers in Nigeria overtreden tabakswet.
- (21 sep) [Sterke reductie nicotinegehalte sigaretten hoort thuis in Preventieakkoord](#) Frits van Dam betoogt in een opiniestuk waarom een sterke verlaging van het wettelijk toegestane gehalte nicotine thuishoort in het uiteindelijke Nationaal Preventieakkoord.
- (24 sep) [Erik Lutjens, pensioenprofessor in de tabak](#) Pensioenrecht-professor Erik Lutjens werkt direct én indirect voor tabaksgigant British American Tobacco. Een profiel over een tabaksjurist die graag onder de radar blijft.
- (24 sep) [Rokers zijn meer gaan uitgeven aan rokersbenodigdheden](#) Uit de Marktcijfers Tabak 2017 blijkt dat rokers meer zijn gaan uitgeven aan rokersbenodigdheden.
- (24 sep) [Aangevers tegen tabak willen dat 'partijdige' rechter opstapt](#) De partijen die

aangifte hebben gedaan tegen de tabaksindustrie, willen dat Jan Wolter Wabeke zich terugtrekt als voorzitter van het gerechtshof dat de zaak behandelt. Als hij dat niet doet dan wordt hij gewraakt. Wabeke zou tijdens een privédinertje neerbuigend hebben gezegd dat roken ieders eigen verantwoordelijkheid is.

(25 sep) [Heat-not-burn-strategie om anti-rookmaatregelen te ondermijnen](#) Uit nieuw onderzoek blijkt dat Heat-not-burn-producten onderdeel zijn van een strategie van tabaksfabrikanten om anti-rookmaatregelen te ondermijnen.

(25 sep) [Over veiligheidskenmerken en accijnszegels](#) Aflevering 9 van ons dossier 'De Transparantie Files' waarin we documenten onder de loep nemen die door de overheid zijn vrijgegeven: over veiligheidskenmerken en accijnszegels.

(28 sep) [Ondertussen in het buitenland](#) Iedere week brengt *TabakNee* een overzicht van opvallende nieuwsartikelen in de buitenlandse pers over tabak-gerelateerde onderwerpen. Met deze week o.a.: displayban zorgde voor afname gekochte sigaretten onder Britse jongeren.

Oktober

(1 okt) [Albert Heijn lokt jonge voetballiefhebbers naar tabaksbalie](#) Albert Heijn heeft voetbalvedette Cristiano Ronaldo ingehuurd voor de verkoop van voetbalspelletje dat moet worden afgehaald bij de balie waar sigaretten worden verkocht.

(2 okt) [Staatssecretaris Blokhuis aanwezig bij VN-lancering Tobacco Free Finance Pledge](#) Op 26 september jl. werd de Tobacco Free Finance Pledge gelanceerd bij de Verenigde Naties in aanwezigheid van staatssecretaris Blokhuis.

(3 okt) [Waarom nicotine zo verslavend is](#) Het gerenommeerde tijdschrift *The Scientific American* heeft op een rij gezet waarom nicotine zo verslavend is.

(4 okt) [Staatssecretaris Blokhuis' strijd tegen de sjoemelsigaret](#) Staatssecretaris Blokhuis spreekt zich ter gelegenheid van Stoptober uit voor meer anti-rookmaatregelen in Nederland, zoals de verhoging van de tabaksaccijns.

(5 okt) [Ondertussen in het buitenland](#) Iedere week brengt *TabakNee* een overzicht van opvallende nieuwsartikelen in de buitenlandse pers over tabak-gerelateerde onderwerpen. Met deze week o.a.: BAT aangeklaagd in Brazilië om gebruik *social media influencers*.

(5 okt) [Financiering tabakspreventie is ondermaats](#) Het totale bedrag dat op de Rijksbegroting 2018 is uitgetrokken voor preventie in het algemeen en voor tabakspreventie in het bijzonder is ontoereikend voor een serieuze aanpak van de tabaksepidemie.

(6 okt) [Rookstop als prestatie-indicator ziekenhuizen hoort in Preventieakkoord](#) Stichting Rookpreventie Jeugd stelt voor om de aanwezigheid van rookstopprogramma's in Nederland als prestatie-indicator te laten meewegen bij de jaarlijkse beoordeling van ziekenhuizen én op te nemen in het Preventieakkoord.

(8 okt) [VSK Newsroom: eenzijdige berichtgeving uit de tabakssector](#) *TabakNee* nam de nieuwsberichten van het Nederlandse platform voor de tabaksindustrie 'VSK' onder de loep: waar gaan de artikelen over en kloppen de beweringen?

(9 okt) [Nederland wordt gastland voor volgende FCTC-conferentie](#) Staatssecretaris Blokhuis heeft afgelopen zaterdag bekendgemaakt dat de negende editie van de Conference of the Parties (COP) in 2020 in Nederland zal plaatsvinden.

(10 okt) [Franse overheid wil dat tabaksindustrie meebetaalt aan opruimen peuken](#) De Franse overheid wil dat de tabaksindustrie meebetaalt aan het opruimen van peuken, maar Philip Morris wijst de roker aan als schuldige.

(11 okt) [Wereldwijde strategie aangenomen op internationale anti-rookconferentie](#)

Tijdens de tweejaarlijkse bijeenkomst van alle landen die partij zijn bij het internationale antirookverdrag FCTC is vorig weekend in Geneve een wereldwijde strategie aangenomen om het reguleren van tabak te versnellen.

(15 okt) [VU laat hoogleraar die bijklust voor tabaksindustrie ongemoeid](#) Professor Erik Lutjens, hoogleraar aan de Vrije Universiteit Amsterdam is dé pensioenrecht deskundige van Nederland en blijkt ook voor de tabaksindustrie bij te klussen.

(16 okt) [Canadese rokers zijn voor radicale maatregelen om eind te maken aan tabaksgebruik](#) Ruim 70 procent van de rokers in Canada is voor een sterke verlaging van het nicotinegehalte in sigaretten om ze minder verslavend te maken.

(16 okt) [Tabaksindustrie strikt Jan Roos om tegen anti-rookmaatregelen te strijden](#) Eén dag voordat de Tweede Kamer vergadert over de begroting van het ministerie van Volksgezondheid Sport en Welzijn is er 'toevallig' een nieuwe anti-betuttelingscampagne gestart, gesponsord door de Nederlandse Vereniging Sigaretten- en Kerftabakindustrie.

(17 okt) [VU-professor Erik Lutjens: "De tabaksindustrie wordt door grote groepen van de bevolking gewaardeerd"](#) Volgens Erik Lutjens, de VU-pensioenrechtprofessor die bijklust voor het pensioenfonds van tabaksfirma BAT, wordt de tabaksindustrie door veel mensen op prijs gesteld.

(17 okt) [Primera-tabakswinkels proberen via pakketservice nieuwe klanten te werven](#) De ruim 500 tabaks- en gemakswinkels van de Primera-keten fungeren doelbewust als afhaalpunt van pakketjes, "om van een eenmalige klant een terugkerende klant te maken".

(21 okt) [Tabaksindustrie in het nauw bij Pauw](#) Tabakslobbyist Jan Hein Sträter mocht aanschuiven in het televisieprogramma *Pauw* om te klagen over de anti-rookmaatregelen in het uitgelekte concept van het Nationaal Preventieakkoord.

(21 okt) [Meerderheid Nederlanders steunt voorstellen in Preventieakkoord én nicotine reductie in sigaretten](#) Uit het Peil.nl onderzoek van Maurice de Hond van deze week blijkt dat twee derde van de Nederlanders wil dat de overheid stevige maatregelen neemt om het roken te ontmoedigen.

(22 okt) [NVWA moet optreden tegen rookgedrag in hiphop-video's](#) Amerikaans onderzoek laat zien dat tussen 2013 en 2017 hiphopvideo's waarin sigaretten, e-sigaretten, marihuana en waterpijpen worden gerookt bij elkaar 39 miljard keer zijn bekeken. Er zijn veel aanwijzingen voor betaalde product placement.

(22 okt) [Nicotinereductie is dé manier om tabaksgebruik terug te gaan](#) Forse nicotinereductie is dé manier om tabaksgebruik terug te brengen en zou een onderdeel moeten zijn van het op handen zijnde Nationaal Preventieakkoord, aldus een opiniestuk.

(23 okt) [Afzet alternatieve rookproducten lager dan verwacht](#) Alternatieve rookproducten van British American Tobacco (BAT) en concurrent Philip Morris behalen lagere verkoopresultaten dan verwacht.

(24 okt) [Designstudenten verzinnen rookstop-interventies](#) Tijdens de Dutch Design Week in Eindhoven laten designstudenten van de Willem de Kooning Academie in Rotterdam concepten zien voor interventies die met name laagopgeleiden kunnen helpen om te stoppen met roken.

(25 okt) [Bezwaarschrift ingediend tegen weigering NVWA om tabakswet te handhaven](#) De Stichting Rookpreventie Jeugd neemt geen genoegen met de weigering van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) om op te treden tegen de sjoemelsigaret en heeft een bezwaarschrift ingediend.

(27 okt) [Wat is er inmiddels bekend over heat-not-burn-producten?](#) Het wetenschappelijk tijdschrift *Tobacco Control* heeft een overzichtartikel gepubliceerd van professor Stanton

Glantz over heat-not-burn-producten. Volgens de tabaksindustrie zijn deze nieuwe producten minder schadelijk dan gewone tabaksproducten. Wat is er inmiddels over bekend?

(29 okt) [Onderzoek toont aan dat displayban effect heeft op rookprevalentie](#) Uit nieuw onderzoek blijkt dat een displayban voor tabaksproducten in winkels waar tabak wordt verkocht ervoor zorgt dat er minder mensen gaan roken.

(31 okt) [Blokhuys geeft alvast een winstwaarschuwing af over Nationaal Preventieakkoord](#) Staatssecretaris Paul Blokhuys wilde op *Radio 1* eerdere uitgelekte berichten over het uitgelekte Nationaal Preventieakkoord niet bevestigen maar gaf wel een winstwaarschuwing af: hij zou zelf nog wel verder willen gaan dan eruit is gekomen.

November

(2 nov) [Marc Chavannes over Nationaal Preventieakkoord: "Bijna niemand krijgt z'n zin, behalve de partijen die niet veel willen"](#) Marc Chavannes, emeritus hoogleraar journalistiek aan de universiteit van Groningen, vindt dat de overheid partijen die de volksgezondheid bedreigen met hun producten te veel ruimte geeft door te 'polderen voor onze bestwil'.

(2 nov) [Wat is het internationale anti-lobbyverdrag FCTC nog waard in Den Haag?](#) Uit onderzoek van de Onderzoeksredactie Tabak (ORT) blijkt dat het Philip Morris nog altijd lukt om in contact te komen met de overheid, terwijl die door het ondertekenen van het internationale anti-rookverdrag FCTC juist afstand zou moeten houden van de industrie.

(5 nov) [Wanda de Kanter wint GLCC Journalism-award](#) Longarts Wanda de Kanter heeft de *Journalism Award* van de Global Lung Cancer Coalition gekregen voor haar uitzonderlijke inzet om longkanker zichtbaar te maken in de media.

(12 nov) [Tabaksindustrie omzeilt contactverbod met overheid door privédetectives in te huren](#) Opinie: de tabaksindustrie huurt privédetectives in om handelaren en producenten van illegale tabak op te sporen, om die informatie met de politie en douane te kunnen delen. Een nogal doorzichtige truc van de fabrikanten om een ingang te zoeken bij de overheid.

(13 nov) [Telegraaf stelt bedrog van de tabaksindustrie aan de kaak](#) *De Telegraaf* wijdde afgelopen zaterdag maar liefst twee hele pagina's aan het consumentenbedrog van de tabakssector, hoe de invloed van de tabaksindustrie steeds verder ingeperkt wordt én hoe er als het ware een cordon sanitair rondom de tabakssector wordt gelegd.

(13 nov) [Effectief preventiebeleid harder nodig dan ooit](#) Uit de middenmonitor MBO-HBO van het Trimbos-instituut blijkt dat MBO- en HBO-studenten van 16 tot en met 18 jaar in 2017 nog net zoveel rookten als in 2015, terwijl het gebruik van e-sigaretten ondertussen is toegenomen.

(14 nov) [Tabaksaandelen kelderen opnieuw](#) De aandelen van British American Tobacco en Imperial Brands hebben flink aan waarde verloren nadat de Wall Street Journal meldde dat de Amerikaanse Food and Drug Administration (FDA) een verbod op mentholsigaretten overweegt.

(14 nov) [Economische Zaken en de nicotinebedrijven](#) Aflevering 10 van ons dossier 'De Transparantie Files' waarin we documenten onder de loep nemen die door de overheid zijn vrijgegeven: Economische Zaken en de nicotinebedrijven.

(15 nov) [Tabakslobby zaait weer twijfel over effectiviteit van standaardverpakkingen tabak](#) De tabaksbranche verzet zich met hand en tand tegen de invoering van neutrale sigarettenverpakkingen en zaait twijfel over de effectiviteit van deze maatregel, die in het

Nationaal Preventieakkoord zou zijn opgenomen.

(21 nov) [British American Tobacco achter op jongeren gerichte grootschalige slukreclame](#) British American Tobacco (BAT), de derde grootste tabaksfabrikant ter wereld, is opdrachtgever van een grootschalige slukreclamecampagne, gericht op jongeren in Europa en Azië.

(22 nov) [Tabaksindustrie tracht op slinkse wijze Preventieakkoord te beïnvloeden](#) Uit vrijgegeven lobbybrieven blijkt dat de tabaksindustrie heeft geprobeerd om invloed uit te oefenen op toekomstig tabaksbeleid, vastgelegd in het Nationaal Preventieakkoord dat later deze maand gepresenteerd zal worden.

(26 nov) [FCTC-artikel 5.3 werkt: tabaksindustrie verontwaardigd over Preventieakkoord](#) De tabakslobby is verontwaardigd over het feit dat ze niet heeft mogen meepraten aan de Tabakstafel van het Nationaal Preventieakkoord, maar de afspraken daarover in het internationaal anti-rookverdrag FCTC zijn glashelder: de tabaksindustrie mag geen enkele invloed uitoefenen op de totstandkoming van rookontmoedigingsbeleid.

(27 nov) [NRC maakt reclame voor de IQOS](#) NRC *Handelsblad* heeft een uitgebreid artikel gepubliceerd over het nieuwe tabaksproduct IQOS van Philip Morris, dat leest als een advertorial: échte deskundigen zoals verslavingsartsen komen niet aan het woord.

(30 nov) [Bij VNO-NCW aangesloten zorginstellingen zouden in opstand moeten komen tegen tabaksstandpunt werkgeversorganisatie](#) Opinie: een groot aantal belangrijke zorg-branchorganisaties zijn lid van werkgeversorganisatie VNO-NCW. Zij zouden in actie moeten komen tegen het tabaksbeleid van de meest invloedrijke lobbyclub van Nederland.

December

(3 dec) [Philip Morris stopt met sigarettenreclame in tabaksspecialzaken](#) Philip Morris stopt vanaf 2019 met reclame maken voor sigaretten binnen en buiten tabaksspecialzaken en verlegt de aandacht naar haar heat-not-burn-producten.

(4 dec) [Bénédicte Ficq: "Tabaksfabrikanten zijn moordenaars"](#) Strafpleiter Bénédicte Ficq heeft een missie: de tabaksindustrie strafrechtelijk aanpakken. In een interview met *Nieuwe Revu* zegt ze: "Ze willen dikke, vette klotepoen verdienen over de rug van rokers. Of ik de zaak win of niet, van mij zijn de tabaksbonzen nog niet af."

(6 dec) [Hof over aangifte: 'Wij kunnen niks, overheid is aan zet'](#) Het gerechtshof Den Haag geeft het Openbaar Ministerie geen bevel tot strafrechtelijke vervolging van tabaksproducenten. Het hof voegt daaraan toe dat het niet aan de rechter, maar aan de wetgever is om het gesjoemel met sigaretten aan te pakken. Kortom, de overheid is aan zet.

(12 dec) [De Kanter en Ficq meest invloedrijke vrouwen van 2018 vanwege hun strijd tegen de tabaksindustrie](#) Longarts Wanda de Kanter, voorzitter van de Stichting Rookpreventie Jeugd, en strafrechtadvocaat Bénédicte Ficq zijn door het maandblad *Opzij* uitgeroepen tot meest invloedrijke vrouwen van 2018.

(14 dec) [Toekomst tabaksinvesteringen verre van rooskleurig](#) Nieuw onderzoek van de Universiteit Maastricht wijst uit dat het in de toekomst risicovoller wordt om in tabak te blijven investeren.

(18 dec) [NVWA laks in het verstrekken van gegevens over uitstoot van sigaretten](#) *TabakNee* stapt naar de rechter als de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) niet op korte termijn de gegevens aanlevert, waarvoor al een half jaar geleden een beroep werd gedaan op de Wet openbaarheid van bestuur.

(20 dec) [Een weeffout in het Preventieakkoord](#) Opinie: opleiding en rookgedrag hangen sterk samen: hoe beter opgeleid, hoe minder er gerookt wordt. In het Preventieakkoord wordt

daar geen rekening mee gehouden.

(21 dec) [De politiek moet het voortouw nemen bij instellen rookverbod in de auto](#) Als 88 procent van de bevolking vóór een rookverbod in de auto is als er kinderen aan boord zijn, dan heeft de politiek dus alle maatschappelijke steun om dat verbod daadwerkelijk in te stellen. Toch gebeurt dat niet.

(24 dec) [Stop op tabakswinkels in Amsterdam: goed idee maar nog even geduld a.u.b.](#) Simone Kukenheim, de Amsterdamse wethouder Zorg en Sport, ging onderzoeken of de gemeente een stop kan invoeren op nieuwe tabaksverkooppunten. Hoe staat het er nu voor?